

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2022

- 1 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 2 Indikaattorien ja muun tutkimustiedon osoittama hyvinvointi
- 3 Toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2023

- 4 Strategian painopisteet ja linjaukset
- 5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
- 6 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

- 7 Suunnitelman laatijat
- 8 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2022

Hyvinvointityö Tyrnävällä- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen seuranta ja vastuutahot

Kunnan tehtävänä on asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Tehtävää toteutetaan kunnan kaikissa palveluissa. Kuntalaisten hyvinvointia ja tehtyjä toimenpiteitä tulee seurata säännöllisesti ja laatia suunnitelma hyvinvoinnin edistämiseksi. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutuneista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010; 12 §). Tyrnävällä laaja hyvinvointikertomus on hyväksytty 12.11.2018 ja seuraava laaja hyvinvointisuunnitelma- ja kertomus (2021 - 2025) valmistuu samoihin aikoihin tämän vuosikatsauksen kanssa syksyllä 2022. Tässä vuosikatsauksessa arvioidaan vuoden 2021-2022 (2.8. 2022 saakka) tehtyjä hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä ja tarkennetaan 2022 loppuvuoden hyvinvointisuunnitelmia.

Hyvinvointia arvioidaan pääasiassa indikaattoritiedon avulla, jotka päivittyvät noin kahden vuoden välein. Hyvinvointikertomuksessa huomioidaan eri näkökulmat: ympäristö, kulttuuri, tapahtumat, ehkäisevä päihdetyö ja liikunta. Kunnan hyvinvointityötä ohjaa HYTE- työryhmä ja suunnittelun apuna on käytössä HYTE- vuosikello. Hyvinvointikertomuksen ja -katsauksen laatimisesta vastaa Tyrnävällä sivistysjohtaja yhdessä henkilöstö- ja hyvinvointijohtajan kanssa. Valmisteluprosessissa on mukana kunnan HYTE- työryhmä (hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen), jossa on kunnan viranhaltijoiden lisäksi edustajia sidosryhmistä ja luottamushenkilöistä. HYTE-työryhmässä on edustajat seurakunnasta, 4H-yhdistyksestä, Tyrnävän yrittäjistä ja Tyrnävän Rauhanyhdistyksestä. Ehkäisevän päihdetyön ryhmä, nuorisovaltuusto, vammais- ja vanhusneuvostot, arviointiryhmä sekä oppilashuollon yhteisöllinen ryhmä ovat tuottaneet hyvinvointikertomukseen liittyvää aineistoa. Kunnan johtoryhmä hyväksyy hyvinvointikertomuksen ennen kuin hyvinvointikertomus menee kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston käsittelyyn.

Hyvinvointiin liittyvät asiat ovat Tyrnävällä säännöllisesti esillä sekä lautakuntien, kunnanhallituksen, kunnanvaltuuston ja kunnan johtoryhmän kokouksissa. Hallintorajoja ylittävää hyvinvointia edistävää työtä ja uusia tapoja tuottaa hyvinvointia kuntalaisille on yhdessä päätetty lisätä ja tuoda myös kunnan viestinnässä aktiivisesti esille. Hyvinvointia Tyrnävällä tuottavat lukuisat järjestöt ja yritykset yhteistyössä kunnan toimijoiden kanssa. Hyte-työryhmän pöytäkirjat ovat luettavissa kunnan verkkosivuilta: <https://www.tymava.fi/paatoksenteke-ja-kunta/hyvinvointi.html>

1 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Vuoden 2021 hyvinvointikertomuksessa hyvinvointisuunnitelman 2022 painopisteiksi ja tavoitteiksi asetettiin:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen- työryhmä 4 krt/v.
- Koronavaikutusten tasaaminen poikkeustilanteesta kaikilla toimialoilla.
- Työllistymistä edistävissä palveluissa kehitetään uudentyyppisiä palveluja ja tehostetaan palvelumalleja.
- Sähköisen perhekeskusmallin kehittäminen, vanhemmuuden ja parisuhteen tukipalvelujen lisääminen.
- Perheiden ja vanhemmuuden tukeminen yhteistyössä seurakunnan kanssa.
- Kouluruokailun kehittäminen, tukeminen ja arvostuksen lisääminen.
- Kulttuurihyvinvoinnin vahvistaminen yhteistyössä Oulu2026-toiminnan kanssa.
- Lukeva- ja Liikkuva kunta -ohjelmien jatkaminen.
- Digitaalisuus: sähköinen omahoitoalusta, sähköinen tilavarausjärjestelmä ja kirjakaapit Temmekselle (2021) sekä Murtoon (2022).
- Kunnan työntekijöiden hyvinvoinnin edistäminen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmän kokoukset seuraavalle vuodelle sovitaan aina kuluvan vuoden viimeisessä kokouksessa. Pääsääntöisesti hyvinvointiryhmä kokoontuu helmi-, kesä-, syys-, ja joulukuussa.

Valtion erityisavustusta koronaepidemian vaikutuksien tasapainottamiseen, lapsen oppimisen ja kehityksen tukeen liittyvien ongelmien ehkäisemiseen ja oppimisen edellytysten parantamiseen varhaiskasvatuksessa sekä oppimiseen, oppilaanohjaukseen, hyvinvointiin ja tukeen liittyvien ongelmien ehkäisemiseen ja oppimisen myönnettiin varhaiskasvatukseen 25550€ sekä esi- ja perusopetukseen 130150€. Korona-avustuksella on palkattu opetuspalveluihin resurssiopettajia ja ohjaajia. Varhaiskasvatukseen palkattiin lastenhoitaja lisäresurssiksi tehostamaan tukitoimia ja tuen järjestämistä lapsiryhmissä.

Työllisyyspalveluiden, sosiaalitoimen ja terveydenhuollon moniammatillinen yhteistyö on sujunut erinomaisesti ja asiakkaille on pystytty kohdentamaan heidän työkykyään edistäviä palveluita tehokkaammin. Työllisyyspalveluihin on rekrytoitu 50%:lla työpanoksella uusi omavalmentaja 4/2022 alkaen. Työllisyyden kuntakokeilussa työskentelee yhteensä 2,2htv:tä, joista valtion resurssia on 1,20htv:tä ja kunnan resurssia 1htv.

Vanhemmuutta ja perheiden arkea tuettiin yhteistyössä. Sosiaalipalveluissa järjestettiin keskusteluryhmä nuorille mielenterveyden tukemiseksi. Syksyllä 2021 kokoontui vauvuryhmä seurakuntatalolla yhdessäolon ja vertaistuen merkeissä, perheitä ryhmässä oli kuusi ja tapaamisia järjestettiin kuusi kertaa.

Kouluruokailun kehittämistä, tukemista ja arvostuksen lisäämistä varten ruokapalvelut on hakenut yhteistyössä sivistys- ja hyvinvointipalvelujen kanssa Ruokakasvatusyhdistys Ruukku ry:n, Itä-Suomen yliopiston ja Suomen Sydänliiton yhteiseen hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten ravitsemusterveyttä ja tervettä kasvua. Hankkeeseen osallistuu arviolta 15 kuntaa. Hanke kestää 8/2023 ja 9/2025 välisen ajan. Hankkeen tarkoituksena on mm. jalkauttaa kuntiin ruokakasvatuksen edistämisen toimintamalleja kuten Maistuva koulu, Neuvokas perhe ja Nykytila.fi arviointi- ja seurantatyökalu. Lisäksi tuetaan hyvinvointialuetta ja kuntia sen alueella uusien käytäntöjen synnyttämisessä lasten terveyden kasvun tukemisessa. Hankkeen aikana järjestetään erilaisia tilaisuuksia ja edistetään työryhmien ja muiden rakenteiden syntyä kuntiin.

Kulttuurihyvinvoinnin vahvistaminen yhteistyössä Oulu2026-toiminnan kanssa on alkanut. Kunnat ovat nimenneet omat yhteyshenkilönsä ja jäsenensä valtuuskuntaan, joka seuraa ja ohjaa Oulu2026:n toimintaa. Tärkeä osa alueyhteistyötä on myös viestintä, jonka vahvistamiseksi työskentelee alueellinen viestintä- ja markkinointiverkosto. Hankkeessa on mukana myös alueellisia yhdistyksiä ja muita toimijoita niin taide- ja kulttuurialalta kuin esimerkiksi matkailun ja teknologiaosaamisenkin puolelta. Tyrnävän kunta on muun muassa yhteistyökumppaneineen mukana kulttuuriohjelmassa Arctic Food Lab -hankkeen Perunagalleria2026-hankkeellaan.

Lukeva- ja Liikkuva -kunta ohjelmia on jatkettu suunnitelman mukaisesti ja tehdyistä toimenpiteistä voi lukea hyte-työryhmän kokouksien liitetiedostoista osoitteessa: <https://www.tymava.fi/paatoksenteke-ja-kunta/hyvinvointi.html>.

Sähköinen tilavarausjärjestelmä ja kirjakaapit Temmekselle (2021) sekä Murtoon (2022) ovat toteutuneet suunnitellusti.

Kunnan työntekijöiden hyvinvoinnin edistämiseksi on lisätty hyvinvointimääräraha 10€/työntekijä/vuosi, jonka voi hyödyntää esim. merkkipäivien muistamisessa tai onnistumisissa. Lisäksi työpaikkaliikuntaa, taukojumppaa ja kävelykokojuksia suosittellaan. Työnantaja tukee liikuntaa työajan ulkopuolella esimerkiksi tarjoamalla henkilöstön sähkö- ja salivuorot. Viikoittain on tarjolla keuhonhoitoa. Jokainen on oikeutettu yhteen virkistätymispäivään/vuosi ja joustava epassi on otettu käyttöön: arvo 200€, omavastuu 50%.

Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen varhaiskasvatuksessa

Tyrnävällä on järjestetty varhaiskasvatusta päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa perheiden tarpeiden mukaisessa laajuudessa. Perheet ovat voineet valita joko

kunnallisen tai yksityisen varhaiskasvatuksen. Kunta on tukenut yksityisessä päiväkodissa olevan lapsen varhaiskasvatusta palvelusetelillä. Palveluseteliä myönnettäessä on huomioitu perheen tulot ja koko, jonka johdosta perheen omavastuu yksityisessä ja kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on ollut samansuuruinen. Yksityisessä perhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatusta kunta on tukenut yksityishoidontuella ja yksityishoidontuen kuntalisällä.

Lakisääteisen varhaiskasvatuksen lisäksi on järjestetty avointa varhaiskasvatustoimintaa Temmeksellä, Murrossa ja kirkonkylällä.

Varhaiskasvatuspalveluilla tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Mahdollistetaan vanhempien työssäkäynti ja opiskelu sekä tuetaan perheiden arjen hyvinvointia sekä jaksamista eri tilanteissa. Vanhempien kanssa käydään päivittäin keskustelua lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimisen tukemiseksi. Jokaisen varhaiskasvatuksen piirissä olleen lapsen vanhemman/hoitajan kanssa on käyty vasu-keskustelu. Lapset puheeksi -keskustelumahdollisuus on tarjottu kaikille 2- ja 5-vuotiaiden lasten vanhemmille.

Varhaiskasvatuspäivän aikana lapsilla on turvallinen ja terveellinen kasvuympäristö. Lapsille tarjotaan terveellinen ja monipuolinen ruoka sekä opetetaan terveellisiä elämäntapoja (ravinto ja hygienia) ja kestävää kehitystä (kierrätys ja energian säästö). Lapsille on opetettu liikenneturvallisuuteen liittyviä asioita. Lasten kanssa on tutustuttu kotiseutuun retkeilemällä ja liikkumalla luonnossa ja lähiympäristössä sekä vierailtu mm. kirjastossa ja museoalueella.

Lapsen kehityksen ja oppimisen moniammatillista yhteistyötä on tehty eri toimijoiden kanssa lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi (neuvola, terapeutit, sosiaali- ja terveyspalvelut, kulttuuritoimi, koulut, seurakunta).

2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen opetuspalveluissa

Alakoulut:

- Vanhempainillat sekä -vartit luokittain ja kehityskeskustelut (2., 4., ja 6. luokat), Lapset puheeksi -keskustelut (1.lk).
- Koulujen teemat:
  - Kirkkomännikkö Hyvä olla koulussa
  - Murto Ryhmytyminen ja kaveritaidot sekä Hyvinvointi arjessa
  - Temmes Positiivisuus ja yhteisön hyvinvointi
- Tunnetaito- ja kaveritaito-oppitunnit (erityisesti 5.lk), kuraattorin teematunnit näistä aiheista eri luokka-asteilla eskarista lähtien, KIVA-tunnit.
- Kuraattorin aktiivinen toiminta osana koulu yhteisöä.
- Välituntiliikuttajat (koulutus ja toiminta 4. luokan oppilaille).
- Liikuntatapahtumat ja turnaukset (koulun sisäiset).
- Murron koulun liikunnalliset tapahtumat, ulkoilupäiviä useita eri teemoin.
- Talent-tapahtuma ja pikkujoulut, oppilaskunnan aktiivinen toiminta (myös Temmes).
- Murron koululta vierailuja esim. Koivikkoon Muhoksella ja Limingan luontokeskukseen.
- Vierailut: kirjasto, maatila, seurakunta.
- Nettiturvallisuuskasvatus (vieraileva kouluttaja) myös Temmeksellä.
- Poistumisharjoitukset, ensiaputaidot opetussuunnitelman mukaan.
- Yrityskylä -opintokokonaisuus (6. Luokat) kaikilla kouluilla.
- Koulun oma kerhotoiminta.
- Temmes vierailut: maatila, kirjasto, uimahalli, metsäretki(4H).
- Temmeksellä vierailut: teatteri, kirjasto(kirjavinkkaus), Team Rynkeby-tapahtuma.

Yläkoulu:

- Kiva-oppitunnit 4krt/lukuvuosi 7. luokkalaisten, 8. ja 9. luokkalaisten ryhmytymistunnit sekä kiusaamiskyselyt.
- Kodin ja koulun välinen yhteistyö on jatkunut Lapset puheeksi-keskusteluilla (7.lk), vanhempainvarteilla (8.lk), kehityskeskusteluilla (9.lk) ja vanhempainilloilla (luokkatasoittain sekä erilaisiin teemoihin liittyen). Lisäksi Koti-koulufoorumi on jatkanut aktiivista työtään.
- Terveysteen ja hyvinvointiin liittyvät monialaiset oppimiskokonaisuudet (MOK): 8.lk Terveellinen elämä, 9.lk Työelämä ja 7.-9.lk Innovaatio-MOK Kestävä kehitys.
- Laillisuus- ja turvataitokasvatus: poliisin liikennekasvatus, NouHätä-turvataitokampanja ja alkusammutuskoulutus 8.lk, turvallisuuskävely ja poistumisharjoitukset.
- Seksuaalisuus- ja suvaitsevaisuuskasvatusta yhteistyössä nuorisotoimen ja Koti-koulufoorumin kanssa, myös vanhempainilta aiheeseen liittyen.
- Yrittäjyyskasvatus: Yrittäjyysluokkien ja -valinnaisaineiden toiminta, 9.lk vierailut Yrityskylään.
- Erilaisia hankkeita on toteutettu koulussa monipuolisesti muun muassa:
  - liikuntakasvatus ja Liikkuva kunta: välituntiliikunta, turnaukset, liikuntapäivä.
  - kulttuurikasvatussuunnitelman mukainen toiminta ja Lukeva kunta: kirjailija- ja kirjastovierailut, koulukirjaston kehittäminen, lukuviikko, Taidetestaaja-vierailut (8.lk).
  - ympäristökasvatus ja HINKU-hanke: Luontoagentit, Kuulammen valo -tapahtuma, Monimuotoinen metsä -päivä (8.lk).
  - kansainvälisyys: opettaja- ja oppilasliikkuvuudet, Erasmus-kerho.
- Yhteistyö kunnan eri toimijoiden kanssa esimerkiksi: seurakunta (päivänavaukset, vierailu sankarihautoilla itsenäisyyspäivänä), yrittäjät, Lions Club (perunamarkkinat) ja muut yhteisöt (opastettu vierailu Kotiseututalolla).
- Yhteisöllisyyttä on pyritty lisäämään tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminnan kautta järjestämällä erilaisia kilpailuja, tempauksia, teemaviikkoja, kampanjoita ja muita tapahtumia (esim. 7.lk ryhmytymispäivä, ystävyysviikko, koulurauhan julistus, Awards-gaala, luokkienväliset kilpailut, perjantai-bingo).
- Oppilaiden osallisuus on toteutunut muun muassa oppilaskuntatoiminnan kautta (erilaiset koulun toimintaan liittyvät kyselyt ja Päivätyökohteen äänestys) sekä Unelmien koulupäivän suunnittelussa. Oppilaskuntaan äänestämällä valitut oppilaat ovat kehittäneet koulun arkea oppilailta ja henkilökunnalta tulleiden aloitteiden mukaan. Lisäksi oppilaat ovat vastanneet oppitunneilla erilaisiin kunnan toimintaan ja kehittämiseen liittyviin kyselyihin osana yhteiskunnallista vaikuttamista.
- Kouluterveydenhoitaja on ollut enemmän tavoitettavissa koululla COVID-tilanteen helpotettua ja kouluterveydenhoitajan ja -lääkärin tarkastukset on pystytty hoitamaan normaalisti.

3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen teknisissä palveluissa

Teknisissä palveluissa muun muassa kotimetsän leikkipuiston saneeraus on valmistunut 2022. Katuvalaistuksen vuosittainen uusiminen led-valaisimiksi on toteutunut. Murron pohjoisosan valaistus on uusittu 2021 ja eteläosa uusitaan syksyn 2022 aikana. Puistoja ja yleisiä alueita on hoidettu laadittujen hoitoluokusten mukaisesti. Murron metsäalueiden raivaukset ja siivoukset toteutuivat kesän 2022 aikana.

Tyrnävän kuntakeskusalueella on ollut suunnitelmassa Vanhatien saneeraus välillä Kunnankuja-Meijerikatu. Hankkeen tavoite on parantamaa keskusta-alueen liikenneturvallisuutta sekä viihtyisyyttä. Kohde valmistuu syksyn 2022 aikana.

Muita syksyllä 2022 valmistuvia hankkeita ovat muun muassa:

- Murron alueen uudet katujen ja kunnallistekniikan rakentaminen (Läpimurto ja Peuransarven jatko).
- Pytinkitie saneeraus, rakennetaan myös erillinen kevyenliikenteen väylä.
- Murron koulun ja Käpytikan päiväkodin leikkipaikkavälineiden rakentaminen.
- Mestariatie päällystäminen.

Hyvinvointihankkeet 2022

ELY Liikenneympäristön toimenpiteet Leppiojantie-Laiduntie	2022
Murron uuden kaava-alueen kunnallistekniikka	2022 -
Kunnantalon piha ja pysäköintialue	2022 -
Katuverkoston korjaus; Seppälä -22, Tehtaantie/Topinkuja -23	2022 -
Teiden, kevyen liikenteen väylien päällystys	2022 -
Katu-, piha-, liikunta- ja yleisten-alueiden valaistus	2022 -
Puistot ja leikkikentät, Torialue	2022 -
Koirapuisto	2022 -
Ulkosalibandykenttä 30 te	2022
Leikkipaikkojen kehittämissuunnitelma 2022 - 2023 teknltk 14.6.2022	2022 -

Kunnan alueen viihtyisyydestä pidetään huolta säännöllisesti. Erityisesti on kiinnitetty huomiota kunnan merkittäviin ja keskeisiin kohteisiin kuten Meijerialueeseen. Meijerialueen Tapulipuistoa aloitetaan kunnostamaan vuosien 2022-2023 aikana. Samoin torin puurakenteiden korjaaminen aloitetaan 2022. Vaihtelevat ryhmäkasvi-istutukset tuovat kesäisin väriä katukuvaan kukkapylväiden, -laatikoiden ja maapenkien muodossa.

Pappilan piha-alueella olleet yhteisöviljelmät siirrettiin kesän 2022 aikana nuorten työpajatoiminnan pihalle, Koivulaan. Tällä pyritään ehkäisemään viljelyalueeseen kohdistuvaa ilkkivaltaa ja tuomaan viljely lähemmäs pajalaisia tukien heidän toimintaansa. Myös kuntalaisilla on mahdollista osallistua laatikkoviljelyyn hankkimalla oman laatikon.

Hyvinvoinnin- ja terveyden edistäminen ruokapalveluissa

Kouluruokailun kehittäminen, tukeminen ja arvostuksen lisääminen:

- Kouluruokakäsky järjestettiin keväällä 2022 3k:n, 6k:n, 8k:n ja lukion toisen vuosikurssin oppilaille. Ruokalistasuunnittelussa on otettu huomioon saatuja asiakaspalautteita.
- Välipalan tarjoamista laajemmin kouluissa on selvitetty yhteistyössä Kulttuuri- ja vapaa-aikaosaston kanssa.
- Salaattien ja kasvien käyttöä on lisätty tarjottavilla aterioilla.
- Teemat ja kampanjat ovat rytmittäneet lukuvuotta mm. syksyllä järjestetty Lähiruoka / Suomalaisen ruoanpäivä ja keväällä Vilkas Viikko - suomalaisen kalan ja kasvien ja juuresten näkyvyyden lisääminen.
- Kouluissa ja päiväkodeissa on vietetty Hävikki-viikkoa ja informoitu asiakkaita syntyvästä lautashävikistä.
- Suomalaisia ja lähialueen ruantuottajia on tuotu tutuksi asiakasviestinnällä.
- Ruokapalveluiden ostamien elintarvikkeiden kotimaisuusaste- prosentti on korkea esim. vuonna 2021 se oli 87.61%.
- IT- osaston kanssa on tehty suunnittelua ”kouluruoka app- sovelluksesta”. Jonka lanseeraus on valitettavasti siirtynyt myöhempään ajankohtaan.
- Koronapandemian jatkuessa on mahdollistettu ateriapaketin noutaminen etäopiskelun ajaksi.

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden henkilöstö on työ- ja elinkeinosuunnittelijan ja ”elinvoimatoimen” toimijoiden ohella ollut hyvinvointitapahtumien pääjärjestäjä. Yhdessä tekemistä ja laulamista, liikuntaa, vuodenvaihteeseen valoa talven keskelle ja kulttuurisia sisältöjä verkkoalustalla ja lähitilaisuudessa sisältäneet kuusi hyvinvointitapahtumaa toimintakaudella 2021-2022 lisäsivät osallisuuden kokemuksia sekä edistivät kulttuuria. Tapahtumilla saatiin uusia yleisöjä, tavoitettiin uusia kohderyhmiä kuten ikääntyneitä sekä lapsiperheitä. Koronapandemian aiheuttamat sulut ja rajoitukset tosin peruuttivat edelleen tapahtumia niin vuodelta 2021 kuin vuoden 2022 tammikuustakin. Hyvinvointitapahtumiksi voitaisiin laskea lähes kaikki kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden järjestämät tapahtumat, joko kunnan tai yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa järjestetyt, joita toimintakaudella 2021-2022 toteutui siis noin 50 kpl.

Kirjastolaki velvoittaa kunnan järjestämään osallistumisen, elinikäisen oppimisen ja kulttuurin kokemisenkin mahdollisuuksia kirjastoissa. Tyrnävän Myllykirjastossa onkin toimintavuonna 2021-2022 järjestetty erilaisia tapahtumia, koulutuksia, tarjottu tiloja yhteisöille kokoontumiseen ja juhlimiseenkin.

Kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisia käyntejä on suuntautunut niin kirjastoon kuin muihin kulttuurilaitoksiin ja -kohteisiin niin Tyrnävällä kuin, maakunnan keskukseseenkin. Tosin kulttuurilaitoskäynneistäkin osa peruuntui tai siirtyi koronapandemian vuoksi. Kulttuurikasvatussuunnitelman päivittäminen on ajankohtaista toiminta-aikana 2022-2023, sillä toimintakaudella elokuusta 2021 elokuuhun 2022 suunnitellut ei ole edennyttä. Kulttuuritoimi on mukana järjestämässä suurta osaa kunnan tapahtumista. Lisäksi kulttuuritoimi koordinoi kulttuurikasvatussuunnitelman päivitystä, Oulu2026-kulttuuripääkaupunkihankkeeseen osallistumista ja on mukana erilaisissa matkailun edistämiseen liittyvissä toimenpiteissä sekä Nahkurin peruskorjaushankkeen valmistelutyössä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kirjastopalveluissa

Kulvana toimikautena kirjasto on panostanut erityisesti lasten ja nuorten kirjastotyöhön. Kirjaston ja koulujen välinen yhteistyö onkin kehittynyt ja aktivoitunut kirjavinkekauksien, kirjastonkäytön opetuksien sekä kirjaston tarjoamien kirjailijavierailujen myötä. Myös opetussuunnitelman liitteenä oleva Tyrnävän lasten ja nuorten kirjastopolku on otettu kouluilla hyvin vastaan.

Mobiilikirjastoilla kirjastopalvelut lähemmäs kuntalaisia -hankkeen puitteissa hankittujen kirjakaappien myötä kirjastopalvelut laajenivat marraskuussa 2021 Temmeksellä ja kesällä 2022 Murtoon. Syksyn 2022 aikana suunnitelmassa on Myllykirjaston muuttaminen omatoimikirjastoksi, jolloin myös pääkirjaston palveluaika laajenee.

Lukeva kunta -ohjelman tiimoilta kokoonnuttiin lokakuussa 2021 ja huhtikuussa 2022 eri alojen kumppaneiden kanssa pohtimaan ja suunnittelemaan toimenpiteitä lukemisen edistämiseksi Tyrnävän kunnassa.

Kirjastossa järjestettiin kulvana toimikautena monenlaisia tapahtumia:

- Perhepäivähoitajien tiistait jatkuivat, mukana oli Sointupaja sekä Irman satuhetki.
- Soiva Siili -lastenkonsernit lehtisissä 14. ja 15.2.
- 1.3. Hyvän aika, runomonologi! -kiertue lehtisissä.
- 9.3. Talvitapahtuma Koivulassa, jossa kirjasto mukana.

- Koko Tyrnävä lukee -tapahtuma Lukuviikolla 4.-10.4. teemalla: Lukemalla parempi maailma. Lukuviikon ohjelmassa oli mm. lukukilpailu kaikkien Tyrnävän koulujen kesken, jossa eniten lukeneet luokat palkittiin. Kirjastovirkailija vieraili neuvolassa/tk:ssa esittelemässä kirjaston palveluja. Nuokkarin väki piti kirjastossa peli-illan eri ikäisille nuorille. Kirjaston ja kunnan somessa esiteltiin johtoryhmän kirjasuosikkeja kuvan ja kirjan kanssa. Somekanavilla myös asiakkaat saivat esittää kirjavinkkejä. Luottamushenkilöiden kirjavinkeistä oli näyttely kirjastossa. Eskareiden ja viskareiden kirjastoseikkailut järjestettiin kirjastossa. Lukutunti Kotolassa seurakunnan kanssa yhteistyössä. Kirjailija Jenni Ränä vieraili kirjastossa. Lasten lauantaina ohjelmassa oli satutuokioita, satuhierontaklinikka, askartelua ja arvontaa. Lauantain tapahtumassa oli myös mukana yläkoulun yrittäjyysluokka, joka piti kahviota Kivipirtissä.
- Kesänportissa 1.6. kirjasto oli mukana esittelemässä kirjaston palveluja ja e-aineistoa lisäksi kirja-arvontaa. Lasten kirjoista tutut Miina ja Manu -hahmot vierailivat tapahtumassa.

Kirjailijavierailuille lukuinto lakeuden lapsille ja nuorille -hanke päättyi 31.12.2021. Hankkeen aikana kolme kirjailijaa: Magdalena Hai, Veera Salmi ja Roope Lipasti vierailivat virtuaalisesti neljän hankekunnan koululaisille.

Toimintamallit kuntoon -hankkeessa valmisteltiin kaikki koululuokat kattava Tyrnävän lasten ja nuorten kirjastopolku, joka on lisätty kunnan opetussuunnitelman liitteeksi. Hankkeen aikana on tehty lastenneuvolan kanssa yhteistyössä Satupassi, joka on suunnattu 4-5 vuotiaalle ja heidän vanhemmilleen. Lukutunnit vanhuksille Kotolassa yhteistyökumppanina seurakunta. Tämä hanke päättyi 31.12.2021.

Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja alkuopetuksen lukemisen kulttuurin ja lukutaidon vahvistaminen Tyrnävän kunnassa -hankkeessa kehiteltiin mm. Lukuhöperö -diplomi eskareille sekä suunniteltiin esite tulevien ekaluokkaisten vanhemmille. Järjestettiin satutuokioita ja kirjavinkkaustuokioita myös etänä kaikille Tyrnävän 1.luokkalaisille. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettiin "Lukemisen tärkeys ja lukutaidon tukeminen varhaiskasvatuksessa" -luento. Meijerialueen puistossa oli nähtävillä Satupolku. Hanke syvensi kirjaston sekä esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä ja antoi hyvät lähtökohdat toiminnan jatkumiselle. Tämä hanke päättyi 31.12.2021.

Lukumattomat lakeuden nuoret lukemaan -hanke

Hankkeen tavoitteena on innostaa nuoria lukemaan ja lisätä heidän kiinnostustaan kirjoihin kirjailijavierailujen kautta. Kolmeen kuntaan Tyrnävälle, Liminkaan ja Kempeleeseen kutsutaan kirjailijavierailijoita, jotka innostavat nuoria lukemaan. Ensimmäinen kirjailijavieras Jyri Paretskoi esiintyi Tyrnävän yläkoululaisille 1.6.2022. Hanketta hallinnoi Tyrnävän kunta ja hankkeen suunniteltu toiminta-aika on 1.1.2022-31.12.2023.

Lukupoluilla -hanke

Kirjasto on mukana viiden kunnan yhteisessä Lukupoluilla-hankkeessa, jossa vahvistetaan ja edistetään paikallista ja alueellista lukutaitotyötä verkostoitumalla. Tavoitteena on hyvien käytäntöjen, ideoiden ja osaamisen vaihtaminen ja kerääminen yhteen sekä luoda yhteiset tavoitteet ja menetelmät, joilla tähdätään kansallisen lukutaitostrategian suuntaviivojen ja toimenpiteiden toteuttamiseen. Hanketta hallinnoi Tyrnävän kunta ja hankkeen aloitus on syksyllä 2022.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen liikuntapalveluissa

Liikuntatoimi on tehnyt yhteistyötä mm. Pohjois-Suomen liikunnan, nuoriso-, kulttuuri-, sosiaali- ja teknisentoimen kanssa, sekä urheiluseurojen, kansalaisopiston, 4H:n, MML:n, kyläyhdistyksien, Lakeuden Palveluyhdistyksen, seurakunnan ja eri yritysten kanssa järjestämällä urheilukouluja, erilaisia tapahtumia, pelivuoroja ja seuratapaamisia sekä ohjattua liikuntaa. Tyrnävän kunnan liikuntatarjotin, vuorot ja liikuntapaikat löytyvät Tyrnävän kunnan verkkosivuilta: <https://www.tyrnava.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/liikuntapalvelut.html>.

Tyrnävän seuratoiminta vuonna 2021

Avustuksien tuella seurat järjestivät 2021 yhteensä 1561 harjoitusta, joihin osallistui 16086 henkeä.

Seura	Juniorit osallistujat	Juniorit harjoitukset	Aikuiset harjoitukset	Aikuiset osallistujat	Yhteensä Harjoitukset	Yhteensä Osallistujat
TyTe	1 392	127	274	2 596	401	3988
TyPs	6 901	541	33	224	574	7125
Taru			66	502	66	502
Moving			115	954	115	954
Tyrkky	1 993	187	218	1 524	405	3 517
Yht.	10 286	855	706	5 800	1 561	16 086

Liikuntahallien vapaa-ajan käytön kävijämäärät vuonna 2021

Liikuntahalli (Rantarousti)	13 219
Liikuntahalli (Kuulampi)	12 631
Liikuntahallin kuntosali (Kuulampi)	4 080
Liikuntahallin peilisali	1 020
Murron Sali	8 483
Kirkkomännikön Sali	9 435
Temmeksen Sali	4 301
Temmeksen kuntosali	714
Toukovakan Sali	2 040

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen perusnuorisotyössä

Perusnuorisotyössä kohdattiin suurin osa perusnuorisotyön piirissä olevista kuntalaisista. Nuorisotyötä toteutettiin nuorisotilatoiminnan, koulunuorisotyön, erilaisten tapahtumien, aktiviteettien, retkien, jalkautuvan nuorisotyön sekä verkkonuorisotyön keinoin. Nuorisotilatoimintaa toteutettiin kolmessa taajamassa - Kirkkonylällä, Murrossa ja Temmeksellä. Kohtaamisia nuorisotiloilla tapahtui (elokuun 2021 ja elokuun 2022 välillä) yhteensä 817 kpl. Nuorisotilat olivat kokonaan kiinni koronapandemian vuoksi vuodenvaihteessa 2021-2022. Nuorisotyöhön saatiin vuoden 2022 alkupuolella lisää resursseja. Tyrnävän kunnan kulttuuri- ja

vapaa-aikapalveluihin perustettiin uusi nuoriso-ohjaajan toimi.

Nuorisotyötä yhteisöllisessä ympäristössä -hanke

Nuorisotyötä yhteisöllisessä ympäristössä-hankkeen työntekijä toimi syyslukukauden 2021 ja kevätlukukauden 2022 Kuulammen koululla tehden nuorisotyötä. Kuulammen koululla nuoriso-ohjaaja piti muun muassa viikoittain kahvituksia ja pelitukioita. Hankkeen kautta järjestettiin huhtikuussa 2022 seksuaalisuuskasvatusluennot yläkoululaisille, ammattikasvattajille sekä huoltajille. Hanketyöntekijä kohtasi päivää kohden noin 20 nuorta.

Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen Tyrnävällä

Tyrnävällä toimii nuorisovaltuusto, joka pyrkii edistämään nuorten asioita Tyrnävällä. Tyrnävän historian kolmas nuorisovaltuusto aloitti toimintansa lokakuussa 2021. Tyrnävällä nuorisovaltuuston toimintakausi kestää 2 vuotta.

Kolmas nuorisovaltuusto on kokoustanut yhteensä 8 kertaa. Kantavia puheenaiheita kokouksissa ovat olleet nuorten mielenterveys, julkinen liikenne sekä nuorten vapaa-aika. Nuorisovaltuusto oli kesäkuussa 2022 mukana Tyrnävän Kesänportti -tapahtumassa esittelemässä nuorisovaltuuston toimintaa.

Nuorisovaltuustolla on edustaja kunnanvaltuustossa, sosiaali- ja terveyslautakunnassa, sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa ja teknisessä lautakunnassa sekä useissa eri työryhmissä.

Tyrnävän nuorisovaltuustolla on edustajat myös Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisessa nuorisovaltuustossa. Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuustoa tukee POPNUVA - nuoret osallisiksi ja vaikuttajiksi -hanke, jota hallinnoi Pohjois-Pohjanmaan liitto ja toteuttaa Tyrnävän kunta. Hankkeen toiminta-aika on 1.9.2020-31.12.2022. Hankkeen kautta on järjestetty mm. Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston jäsenille sekä ohjaajille POPNUVA kick-off päivä huhtikuussa 2022.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen nuorten työpajatoiminnassa

Sivistys- ja hyvinvointiosaston alaisuudessa toimiva nuorten Valmennuspaja Polku ja Starttipaja Verso ovat valmentaneet elokuun 2021 ja elokuun 2022 välisenä aikana 17 nuorta.

Toimintaan osallistuneet nuoret ovat pääsääntöisesti työmarkkinoiden, sekä opiskelun suhteen haasteellisessa elämäntilanteessa. Heille järjestetyllä toiminnalla on tuettu heidän itsetuntonsa, sekä elämänhallintaan liittyvien tietojen ja taitojen kehittymistä. Toiminnan kautta nuoret ovat löytäneet omia kykyjään ja vahvuuksiaan, jolloin heidän motivaationsa omaan elämäänsä ja tulevaisuuteensa ovat kasvaneet.

Tähän saakka toiminnassa mukana olleista nuorista tutkintotavoitteiseen opiskeluun on sijoittunut neljä nuorta, valmentavaan koulutukseen yksi nuori, työelämään kaksi nuorta ja muuhun ohjattuun toimenpiteeseen neljä nuorta. Työkokeilussa on ollut yksi nuori ja ammatillisessa kuntoutusveltyksessä on ollut kaksi nuorta. Loput nuorista ovat jatkaneet pajalla.

Arvion mukaan vuoden loppuun mennessä nuoria on ollut toiminnassamme 22 henkilöä. Työpajalaisten toimintakyvyn kehittymisen seurannan tukena on käytössä kykyviisari-työkalu.

Yhteistyö muiden lähialueen työpajojen kanssa on todettu hyväksi ja nuoria kannattavaksi toimintamalliksi. Olemme myös vierailleet eri oppilaitoksissa, messuilla ja tapahtumissa. Eläinavusteinen toiminta yksilö- sekä ryhmävalmennuksena on todettu toimivaksi työmalliksi. Eläinavusteisella toiminnalla pyritään tukemaan kokonaisvaltaisesti nuoren sosiaalista kasvua, tukemaan hyvinvointia sekä ehkäisemään syrjäytymistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen etsivässä nuorisotyössä

Etsivä nuorisotyö on nuorille ja perheille suunnattua palvelua, joka perustuu vapaaehtoisuuteen. Etsivällä nuorisotyöllä vastataan kuntalaiskyselyssä 2021 tärkeimmäksi arvioituun Mielenterveys ja päihitteettömyys -painopistealueeseen.

Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on tavoittaa tuen tarpeessa olevat alle 29-vuotiaat nuoret ja auttaa heitä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään heidän kasvuun, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaa ja muuta elämänhallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö pyrkii olemaan matalan kynnyksen toimintaa ja aina ilmaista, vapaaehtoista, luottamuksellista ja helposti saavutettavaa. Etsivä nuorisotyöntekijä kohtaa nuoria toimistollaan, nuoren kotona ja etäyhteyksiä käyttäen sekä jalkautumalla mm. oppilaitoksiin, nuorisotiloille ja tapahtumiin.

Tyrnävän etsivä nuorisotyö tekee yhteistyötä mm. aikuissosiaalityön, nuorten työpajan, työ- ja elinkeinosuunnittelijan, nuorisotyön, terveys- ja mielenterveyspalvelujen sekä koulujen ja oppilaitosten kanssa. Tyrnävän etsivä nuorisotyöntekijä osallistuu kutsuntatilaisuuksiin Aikalisä! -ohjaajan ominaisuuksissa, tavaten jokaisen kutsuntapäivän nuoren. Etsivä nuorisotyöntekijä on mukana nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa, ennaltaehkäisevässä päihdetyöryhmässä sekä oppivelvollisuus työryhmässä.

Oppivelvollisuuslakiuudistuksen myötä Tyrnävän etsivä nuorisotyö on aloittanut vuonna 2022 laajentamaan oppilaitosyhteistyötä ennaltaehkäisevällä otteella. Oppilaitoksissa toimivia tahoja tiedotetaan Tyrnävän etsivästä nuorisotyöstä ja tarjotaan mahdollisuutta oppilaitoksille ja opiskelijoille olla matalalla kynnyksellä yhteydessä, jotta opiskelijoita voidaan herkemmin tukea opintojen aikana ja ennaltaehkäistä mm. mahdollisia opintojen keskeytymisiä. Etsivä nuorisotyö on ollut vuoden 2022 alussa yhteydessä oppilaitoksiin, joissa tyrnäväläiset nuoret ovat aloittaneet toisen asteen opinnot vuosina 2019–2021. Yhteydenottoa ja tiedotusta jatketaan jatkossa aina syksyisin, Tyrnävän yläasteen entisten yhdeksäsluokkalaisten siirtyessä toisen asteen opintoihin.

Syksyllä 2018 aloitettu Ohjaamo-toiminta on muuttanut muotoaan ja toimintaa on jatkettu Koivula-kahvit nimellä. Koivula-kahvit ovat 16–28-vuotiaille nuorille tarkoitettu matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jossa vertaistuen lisäksi nuori saa halutessaan tukea ja ohjausta omaan tilanteeseensa. Koivula-kahveilla on työskennellyt etsivän nuorisotyöntekijän lisäksi työpajaohjaaja. Keväällä 2022 alkaen Koivula-kahveilla tulee työskentelemään myös nuoriso-ohjaaja. Näin madalletaan entisestään siirtymävaiheessa olevien 16–18-vuotiaiden nuorten kynnystä osallistua etsivän nuorisotyön tarjoamiin palveluihin. Koivula-kahvien lisäksi etsivä nuorisotyö tarjoaa viikoittain avointa liikuntatoimintaa 16–28-vuotiaille nuorille.

5. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sosiaali- ja terveyspalveluissa

Sosiaalipalveluiden näkökulmasta lasten ja nuorten päihteiden ja nuuskan käyttö on lisääntynyt, toisaalta tupakointi on vähentynyt. Sosiaalipalveluissa huolta on herättänyt lasten psyykinen vointi. Väkivaltaisen käyttäytymisen, levottomuuden ja ahdistuneisuuden lisääntymistä on havaittu enenevässä määrin. Sosiaalipalveluissa järjestettiin keskusteluryhmä nuorille mielenterveyden tukemiseksi. Korona-aikana perheiden haasteet kasvoivat, mikä näyttäytyi vanhempien arkeen väsymisenä, keinottomuutena kasvatuksellisissa asioissa ja voimavarojen vähyys. Varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä perheiden tukemiseksi koronatilanteessa. Syksyllä 2021 kokoontui vauvaryhmä seurakuntatalolla yhdessäolon ja vertaistuen merkeissä, perheitä ryhmässä oli kuusi ja tapaamisia järjestettiin kuusi kertaa.

lääkkäiden ryhmämuotoinen päivätoiminta oli tauolla v. 2021 koronavirusilanteen vuoksi, mutta päivätoimintaa on tehty yksittäisinä yksilöllisinä päivätoimintakäynteinä iäkkäiden kotiin syksyllä 2021. Lisäksi arkietäkuntoutumisen-hankkeen (POPsoite-hanke) kautta tehtiin päivätoiminnan virtuaalikäyntejä; liikunta sekä musiikkiesitykset. Kehitysvammaisten päivä- ja työtoiminta Säpinä aloitti toimintansa elokuussa 2021.

Vuonna 2021 alkoivat väestön koronarokotukset. Kuntalaisia yritettiin kannustaa rokotteen ottamiseen avaamalla sähköinen ajanvaraus rokotuksiin, kontaktoimalla osaa väestöstä puhelimitse ja järjestämällä rokotustapahtumia myös ilman ajanvarausta. Rokotekattavuus jäi kuitenkin Tyrnävällä muuta maata ja

Pohjois-Pohjanmaata matalammaksi.

6. Kunnan henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen

Henkilöstön hyvinvointi oli keskeisenä kehittämiskohteena vuoden 2021 aikana. Kunnanjohtajan nimeämässä työryhmässä työnantajan edustajat yhdessä henkilöstön edustajien kanssa suunnittelivat henkilöstön työhyvinvointia lisäävät toimenpiteet, hyvinvointiteot. Työhyvinvointiteot pohjasivat sekä vuoden 2019 tehdystä henkilöstökyselyssä nousseisiin asioihin sekä esihenkilöiden työpajatyöskentelyssä esille tulleisiin kehittämisideoihin. Osa hyvinvointiteoista otettiin käyttöön välittömästi ja osa budjetoitiin toimintavuodelle 2022. Kulttuuri- ja liikuntaseteleiden arvoa nostettiin siten, että seteleiden maksimiarvo on 200 euroa/työntekijä vuosi.

Työhyvinvointia lisääviä tekoja ovat:

- 1) Toimintayksikkökohtainen vuosittainen työhyvinvoinnin määräraha.
- 2) Työpaikkaliikunta: taukojumppa sekä kävelykokoukset.
- 3) Työnantajan tukema liikunta työajan ulkopuolella.
- 4) Virkistyspäivät.
- 5) Hyvään ilmapiiriin vaikuttaminen omalla toiminnalla.

7. Hyvinvoinnin edistäminen yhdistyksissä

Yhdistykset toimivat kunnan kumppanina ja ovat tärkeä osa kunnan hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen työtä. Yhdistykset järjestävät kuntalaisille mm. kerho- ja vertaistoimintaa, liikuntapalveluja, kulttuuritoimintaa, tapahtumia ja tilaisuuksia ja tukevat näin kunnan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.

Alla on kuvattuna muutamien yhdistysten toimintaa vuosilta 2021 - 2022.

Tyrnävän kirkonkylän kylätoimikunta

- Kuluneen vuoden kyläyhdistyksen isoin ponnistus oli kuntoportaat Kotihalmeen alueelle (rahankeräys rakennustarvikkeisiin talkooneen). Portaat tuovat liikunnallista hyvää vuosiksi eteenpäin ja palvelevat myös mäenlaskijoita talvisin.
- Kirkonkylän siivoustalkoiden järjestäminen on jo vuotuinen perinne, johon on osallistunut runsaasti kuntalaisia. Uuden vuoden tapahtuma, keskustan valaisemiseen roihuilla on sellainen tapahtuma, johon kirkonkylän kylätoimikunta osallistuu innolla jatkossakin.
- Palveluasumisessa olevien asukkaiden ulkoiluttamiseen on osallistuttu syksyn aikana sään salliessa. Toimintaa on tarkoitus jatkaa kuluvana vuonna.
- Koululaisten koulutyön turvaamiseen suojatiepartioinnilla koulun alkaessa ja samoin syysloman jälkeen jatketaan yhteistyössä muiden tahojen kanssa.
- Korona-aika on rajoittanut pahasti yhdistyksen toimintaa, mutta pienryhmätoimintana on järjestetty retkiä laavulle ja luontopoluille sekä kuntosalikäyntejä.
- Tulossa muun muassa minigolfrata- hankkeen suunnittelu.

Tyrnävän kotiseutu- ja museoyhdistys

Kotiseutu- ja museoyhdistyksen toiminta on kuluneena vuonna keskittynyt pääasiassa Lotta-pirtin ja saunarakennuksen kunnostukseen, kun tämä useamman vuoden kestävä hanke keväällä aloitettiin. Lotta-pirtti on tarkoitus kunnostaa partiolaisten kokoontumispaikaksi ja sitä voi myös vuokrata pienten kokousten ym. pitopaikaksi. Valmistuttuaan saunarakennus palvelee kuntalaisia lenkkisaunana ja siellä myös pienten palaverien pito on mahdollista.

Muuta toimintaa on tehty yhteistyössä muiden toimijoiden mm. kyläyhdistyksen, partiolaisten ja Maaseutunaisten kanssa sekä kunnan kulttuuritoimen kanssa on järjestetty kesällä lauluiltoja torilla.

Koululais- ja eskariryhmille sekä päivähoitolapsille on pyydettyä järjestetty esine- ja konemuseon sekä kotiseututalon esittelyä sekä mahdollisuus ulkoiluun alueella ja makkaranpaistoon nuotiolla. Tätä jatketaan tarpeen mukaan kuluvanakin vuonna.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Tyrnävän yhdistys

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) on kansalaisjärjestö, joka edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia, lisää lapsuuden arvostusta ja näkyvyyttä yhteiskunnassa sekä tuo lapsen näkökulman päätöksentekoon. Tyrnävän yhdistys toimii paikallisten tarpeiden ja käytettävissä olevien resurssiensa mukaan toimien lapsiperheiden äänen kokoajana ja esille tuojana. Yhdistys vaikuttaa lapsiperheiden hyvinvointiin tiedotuksen, tapahtumien sekä kannanottojen ja aloitteiden kautta. Yhdistys toimii yhteistyössä muiden yhteisöjen ja järjestöjen sekä viranomaistahojen kanssa. MLL:n Tyrnävän yhdistys on perustettu 7.7.1925.

VARAINHANKINTA

Yhdistys hankkii ensisijaisesti varoja keräämällä jäsen- ja osallistumismaksuja sekä järjestämällä arpajaisia eri tapahtumissa. Lisäksi merkittävä osuus on Perunamarkkinoiden ruokala-kahvilan "MLL:n Murkina ja Munkki" tuotoista saatava tulo. Tyrnävän kunnalta anotaan toiminta-avustusta sekä mahdollisuuksien mukaan muita avustuksia. Kertaluontoisia avustuksia voidaan hakea myös muilta toimijoilta kuten esim. Lions Club Tyrnävältä.

JÄSENHANKINTA JA TIEDOTUS

Jäsenille järjestetään mahdollisuus osallistua kerhoihin ja tapahtumiin. Toiminnoista tiedotetaan ja niitä markkinoidaan yhdistyksen nettisivuilla, Facebook-sivustolla, instagram sekä eri tapahtumien yhteydessä. Lisäksi lähetetään kohdennettua sähköpostitiedotusta. Vuoden aikana jäseniä pyritään hankkimaan koko ajan lisää. Tapahtumissa ja toimintoihin ilmoittautumisten yhteydessä kannustetaan osallistujia liittymään jäseniksi jäseneduilla, joita ovat mm. alennetut osallistumismaksut ja paikallisten yrittäjien tarjoamat jäsenalennukset. Tavoitteena on säilyttää olemassa olevat jäsenedut sekä hankkia uusia etuja. Jäsenille lähetetään jäsenkirje vähintään kerran vuodessa ja heille pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään muutamia jäseniltoja/jäsentapahtumia vaihtuvilla teemoilla vuoden aikana.

JÄRJESTÖTOIMINTA

Keskusjärjestö ja Pohjois-Pohjanmaan piiri tukevat paikallisyhdistyksen toimintaa mm. julkaisujen, tiedotuksen ja koulutuksen kautta. Hyödynnetään olemassa olevaa aineistoa ja osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Keskusjärjestön ja Pohjois-Pohjanmaan piirin järjestämiin tapaamisiin ja koulutuksiin. Pidetään sääntömääräiset kokoukset sekä keväällä että syksyllä. Hallitus kokoontuu tarvittaessa, kuitenkin vähintään neljä kertaa vuoden aikana.

EU-RUOKATUKI

MLL on ollut yksi EU-ruokatuken Suomessa jakaneista tahoista järjestelmän alusta asti eli vuodesta 1996. Yhdistys jakaa edellisvuosien tapaan EU-ruokatuken yhteistyössä Tyrnävän seurakunnan kanssa. EU-ruokatuotteiden saatavuuden mukaan EU-ruokatuken jaetaan joko yksi tai kaksi kertaa vuodessa.

HYVÄ JOULUMIELI - KAMPANJA

Yhdistys osallistuu joulukuussa valtakunnalliseen Hyvä Joulumieli-kampanjaan. Perheiden valinta tapahtuu yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen kanssa.

TAPAHTUMAT

Järjestetään perinteisten Talvitapahtuman ja Joulutapahtuman lisäksi Vapputapahtuma. Osallistutaan Tyrnävän Perunamarkkinoille pitämällä ruokala-kahvilaa, järjestämällä arpajaiset sekä esittelemällä MLL:n toimintaa. Vuoden 2020 MLL 100-vuotis lastenjuhla siirtyy vuodelle 2022 pidettäväksi Lasten kesäjuhlanä.

Pyritään järjestämään perheille suunnattu omatoimiretki. Pyritään järjestämään jouluihin askarteluilta yhteistyössä seurakunnan kanssa. Tapahtumat pyritään pitämään maksuttomina tai mahdolliset osallistumismaksut mahdollisimman alhaisina.

Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan muiden tahojen järjestämiin tapahtumiin toiminnan esittely, aktiviteettien järjestämisen ja varainkeruun mm. arpajaisten muodossa.

VERTAISRYHMÄT

Äitien iltoja, äitien vertaistukiryhmää, jatketaan, jos kiinnostuneita äitejä löytyy. Esikkoryhmä jatkaa toimintaansa Vanhalla Paloasemalla

KERHOTOIMINTA

Perheiliikunta toiminta jatkuu sunnuntaisin Murrin koulun liikuntasalissa sekä kylällä Kirkkomännikön koulun liikuntasalissa tunnin mittaisena. Iltamusikari kokoontuu mahdollisuuksien mukaan sekä kylällä että Murrossa ja vetäjänä toimii Katariina Rautiainen. Parkour-kerho alkaa tammikuussa Murrossa, vetäjänä vapaaehtoinen vanhempi.

PERHEKAHVILA

Perhekahvila kokoontuu Kirkonkylällä kerran viikossa 2-3 tunnin mittaisena. Toivotaan, että saadaan Murtoon tilat ja vapaaehtoisia vetäjiä. Perhekahviloissa on perheille monenlaista virikkeellistä toimintaa, mm. askartelua, musiikki- tuokioita, asiantuntijavierailuja, tuote-esittelyä, ulkoilua sekä retkiä. Kirkonkylän Seurojentalon perhekahvilassa pyritään mahdollisuuksien mukaan tarjoamaan lounas edulliseen hintaan. Kesätoimintaa järjestetään mahdollisuuksien mukaan pääasiassa puistossa sekä Kirkonkylällä että Murrossa.

NUORISOTOIMINTA ELI MLL:N VERKK@RITOIMINTA

Jatketaan tukioppilastoiminnan tukemista. Järjestetään mahdollisuuksien mukaan tapahtuma tai retki yhteistyössä nuorten kanssa ja suunnitellaan nuorille virikkeellistä toimintaa. Jatketaan yökahvila-toimintaa kerran kuukaudessa.

MUU TOIMINTA

Tehdään yhteistyötä muiden MLL:n paikallisyhdistysten kanssa jakamalla ideoita ja ajatuksia sekä osallistutaan erilaisten tilaisuuksien järjestämiseen tarpeen tullen.

Jatketaan myös muuta yhteistyötä Tyrnävän kunnan, seurakunnan sekä muiden järjestöjen ja yhdistysten kanssa järjestämällä esimerkiksi yhteisiä tapahtumia. Lisäksi MLL Tyrnävän yhdistys jakaa omaa asiantuntemustaan olemalla mukana mm. erilaisissa kunnan työryhmissä, jotka koskevat lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia.

SPR Tyrnävän osasto

SPR Tyrnävä osaston tavoite on toimia ristin periaatteiden mukaisesti: inhimillisuus, tasapuolisuus, puolueettomuus, riippumattomuus, vapaaehtoisuus, yleismaailmallisuus ja ykseys. Tavoitteena on parantaa alueen valmiutta ja ensiaputaitoja. Parannamme ja koulutamme aktiivejamme ensiapu, valmius, henkisen tuen ja ystävöitymisen koulutuksilla ja muilla SPR:n järjestämällä koulutuksilla. Teemme yhteistyötä muiden yhdistyksien ja koulun kanssa mm. järjestämme ensiapu harjoituksia. Teemme myös yhteistyötä muiden kuntien vapaaehtoisten kanssa. Aktiivimme osallistuvat myös pohjois Pohjanmaan Vapepa harjoituksiin kuin myös esim alueen kadonneiden etsintöihin yms.

2 Indikaattorien ja muun tutkimustiedon osoittama hyvinvointi

Tyrnävän kunnan laajassa hyvinvointikertomuksessa (12.11.2018) ja hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa (11.10.2021) on kuntalaisten hyvinvointia arvioitu indikaattoritietojen (THL, Sotkanet jne.) avulla. Valittuja indikaattoreita oli noin 80. Keskeisiä seurattavia indikaattoreita ovat koettu fyysinen, psyykinen ja henkinen terveys eri ikäryhmissä, koulupudokkaiden määrä, nettomuutto kuntaan, yritysten määrä ja työllisyysaste. Indikaattoritiedot päivittyvät hitaasti, noin kahden vuoden välein. Tässä hyvinvointikatsauksessa on huomioitu ne indikaattoritiedot, jotka ovat päivittyneet vuosiraportin 2021 julkaisun jälkeen. Muita hyvinvoinnin mittareita tässä vuosiraportissa ovat tilastokeskuksen tilastot, yksiköiden omat seuranta-tilastot (esimerkiksi jatko-opintoihin sijoittuminen) sekä kouluterveyskyselyn tulokset 9/2021.

Minun arkeni ja elämäni kyselyssä (PPSHP ja kunnat, 5/2021) tyrnäväläiset kaipasivat muutosta etenkin taloudelliseen toimeentuloon, harrastusmahdollisuuksiin, elinympäristön kehittämiseen sekä työhön. Kunnassa tulisi panostaa etenkin avun ja palvelujen saantiin silloin, kun kuntalainen niitä tarvitsee. Vaikka tyrnäväläisten osalta vastausprosentti jäi pieneksi (0,9%), ovat tulokset samansuuntaisia Tyrnävän kunnan hyvinvointikyselyn 12/2021 kanssa, joka tehtiin, kun laajan hyvinvointisuunnitelman- ja kertomuksen laadinta aloitettiin. Tärkeimmäksi painopistealueeksi nostettiin mielenterveys ja päihteettömyys ja sisällöksi lapsien, nuorien, perheiden, ikääntyneiden ja vammaisten palvelut. Koronaepidemian vaikutuksista mielenterveyteen on tehty lukuisia tutkimuksia ja etenkin lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvoinnista ollaan huolissaan valtakunnallisesti (THL -koronan yhteiskunnalliset vaikutukset -webinaarisarja, 2021).

Lisää Tyrnävän kunnan hyvinvointikyselyn tuloksista on luettavissa laajasta hyvinvointikertomuksesta- ja suunnitelmasta (2021 - 2025).

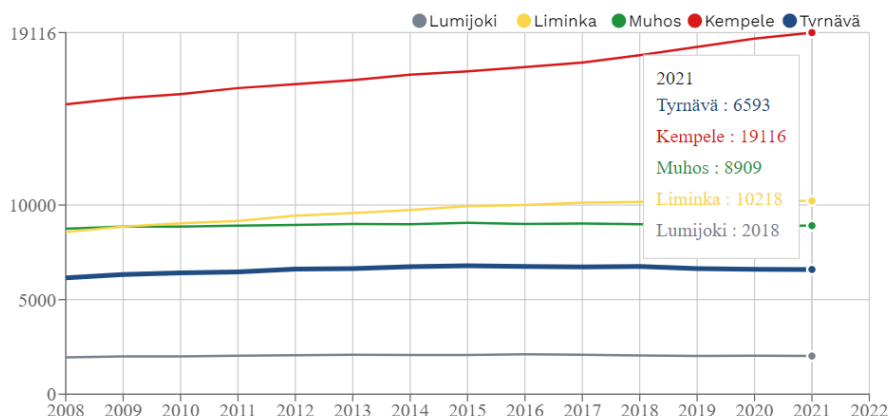
1. Tyrnävän kunnan aluekehitys/väestö

Tyrnävän kunnan väkiluku on 6593 henkilöä (Sotkanet, 2021). Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta (2020) on -0,15%.

Merkittävä piirre Tyrnävän väestön rakenteessa on sen nuorten kuntalaisten suuri osuus. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä on 30,1%:ia, kun koko maan vastaava luku on 15,4%:ia (Tilastokeskus 2021.)

Väestö

2. Elinvoima

Elinvoiman näkökulmasta Tyrnävän vahvuudet ovat etenkin haja-asutus alueella asumisen mahdollisuudet ja turvallisuus sekä meidän Tyrnävä brändi (lähellä kaupunkia, mutta voi asua väljästi, toimivat palvelut sekä mukava elo ja rauha).

Yrittäjät ja vahva elinkeinotoiminta ovat paikkakunnan taloudellisen hyvinvoinnin perusedellytys.

Gini-kerroin kuvaa alueellista tulonjakoa. Gini-kerroin on yksi yleisimmistä käytetyistä tuloerojen mittareista. Gini-kertoimessa tuloerojen taso on kiteytetty yhteen lukuarvoon, mikä voi vaihdella nollan ja yhden välillä. Gini-kertoimen arvot esitetään usein myös sadalla kerrottuna, jolloin kertoimen maksimiarvo on 100. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on. Tyrnävä sijoittuu koko maan keskiarvoa paremmalle tasolle ginikertoimen ollessa 22,2 ja koko maassa 27,7 (2020). Arvolla nolla tulot olisivat jakautuneet tasaisesti kaikkien alueen asukkaiden kesken.

2.1 Elinvoimarakenne

Tyrnävällä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut työllistää noin 28,8%:ia (2019) työllisistä Tyrnävällä. Seuraavaksi tulevat rakentaminen, tukku- ja vähittäiskauppa sekä teollisuus. Maa-, metsä-, ja kalatalouden työllistyvyys on tippunut huippuvuoden 2012 lukemasta (16%) 7,8%:iin (2019). Tyrnävällä maatalous on kuitenkin edelleen vahva osaamisen alue. Maatilat ovat erikoistuneet tuotantosuunnittain pääosin perunanviljelyyn, viljanviljelyyn tai karjanhoitoon. Tilojen peltopinta-ala on maan korkeimpia - yli 78 ha/tila. Tyrnävän 140:llä maatilalla on käytössään peltoa n. 11 500 ha. Tyrnävän kunta on hallinnoinut vuoden 2013 alusta maaseutuhallinnon Tyrnävän yhteistoiminta-alueetta, jonka muodostavat Hailuodon, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen ja Tyrnävän kunnat. Tyrnävä on mukana myös Nouseva Rannikkoseutu ry:n toiminnassa, joka rahoittaa maaseudun hankkeita ja yrityksiä.

2.2 Yritykset

Tyrnävälle perustettiin uusia yrityksiä vuonna 2020 24 kappaletta. Eniten uusia yrityksiä perustettiin informaation, rahoituksen, kiinteistönalan, tekniikan ja hallinnon aloille. Seuraavaksi eniten uusia yrityksiä perustettiin kaupan, kuljetuksen, varaston, majoituksen ja ravitsemuksen aloille sekä rakentamiseen. Vuonna 2020 lopettaneita yrityksiä oli 20 kappaletta (Tilastokeskus/yritykset, Seutunet).

Elinkeinoelämää kehittämään on Tyrnävälle perustettu vuonna 2021 Tyrnävän Kehitys Oy, jonka tarkoitus on tarjota yrittäjälle yksi luukku, jonka kautta voi saada neuvontaa, sparrausta ja apuja eri ideoihin ja tarpeisiin. Tyrnävän kehitys Oy:n toimitusjohtaja aloitti työssään lokakuussa 2021. Yritysyhteistyöstä sekä Tyrnävän Kehitys Oy:n ensimmäisestä toimintavuodesta voi lukea lisää laajasta hyvinvointikertomuksesta- ja suunnitelmasta 2021 - 2025.

2.3 Työllisyyskatsaus

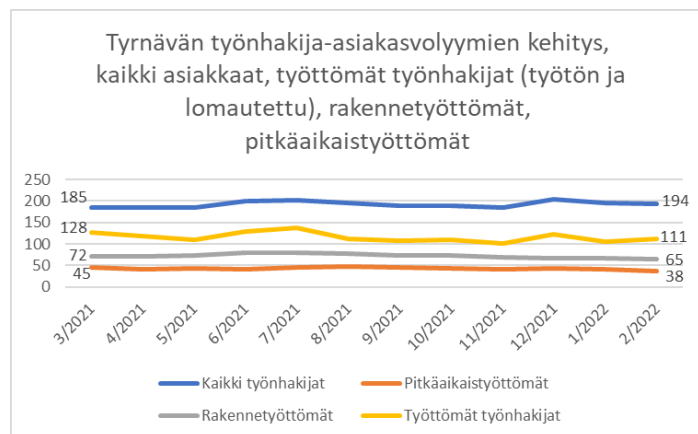
Työttömyysaste on taittunut jälleen laskuun, kun koronaepidemiasta johtuvia lomautuksia ja rajoituksia on pystytty päättämään.

Työllisyyskatsaus 2022	2021								2022							
	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo
Tyrnävä																
työvoima	2 826	2 826	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775	2 829	2 829	2 829	2 829	2 829
työttömyysaste	9,6	9,1	9,4	8,3	7,7	9,3	9,7	7,5	7,2	7,5	6,8	6,6	5,8	7,1	8,4	5,6
työnhakijat yhteensä	270	257	262	231	213	259	268	207	199	207	192	187	164	202	238	159
alle 20-vuotiaat	...	...	...	...	...	9	12	7	7	6	6	6	6	7	5	...
alle 25-vuotiaat	25	28	25	23	17	27	28	18	20	16	15	12	11	15	17	9
yli 50-vuotiaat	99	97	99	93	83	93	90	72	71	74	73	75	70	77	83	67
yli vuoden työttömänä	71	67	73	71	75	78	82	82	69	64	62	59	59	64	65	56
Pohjois-Pohjanmaa																
työvoima	186	186	187	187	187	187	187	187	187	187	189	189	189	189	189	189
työttömyysaste	791	791	001	001	001	001	001	001	001	001	174	174	174	174	174	174
työnhakijat yhteensä	13	12,7	12,7	12,1	11,4	12,4	12,8	10,6	10,6	10,3	9,8	9,4	9,1	10,4	11,2	9,3
alle 20-vuotiaat	24	228	23	22	21	227	23	185	015	19	841	19	792	19	260	18
alle 25-vuotiaat	792	780	807	761	760	1018	909	694	572	565	534	502	505	801	771	612
yli 50-vuotiaat	3811	3712	3 736	3 558	3 334	3 757	3 762	2 923	2 805	2701	2682	2 582	2 449	3 061	3 178	2 567
työvoima	7879	7803	7 745	7 535	6 943	7 134	7 322	6 629	6 757	6531	6337	6 133	5 824	6 141	6 435	5 730

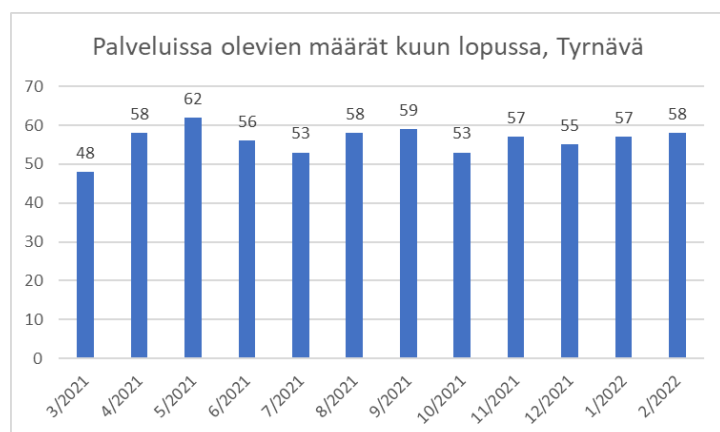
yli vuoden työttömänä	6711	3834	7 091	7 339	7 486	7 759	2 735	7 696	7 349	7 137	6867	6 662	6 460	6 534	6 581	6 338
-----------------------	------	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------	-------	-------

Tyrnävä on mukana työllisyyden kuntakokeilussa (2021 - 2024). Tyrnävälle kuntakokeiluun siirtyi 185 työnhakijaa, joista pitkäaikaistyöttömiä on 45, rakennetyöttömiä 69, vieraskielisiä 8 ja alle 30-vuotiaita 71. Tyrnävän työmarkkinatuen kuntaosuusmaksut eivät ole kuitenkaan lähteneet laskuun odotusten mukaisesti. Kun kaikki aktivoitavissa olevat pitkäaikaistyöttömät on aktivoitu, jäljelle jäävät henkilöt, joita ei pystytä auttamaan pelkästään työllisyyspalveluiden käytettävissä olevilla keinolla. Terveysongelmat, pitkät välimatkat, syrjäkylillä asuminen, harvakseltaan kulkeva julkinen liikenne, työpaikkojen ja työllistymistä edistävien palvelujen pieni määrä ja rakennetyöttömyys selittävät osaltaan työmarkkinatuen kuntaosuusmaksujen määrän.

Työllisyyden kuntakokeilun asiakasmäärät (PowerBi).

Työllisyyden kuntakokeilun palveluissa olevien asiakkaiden määrä (PowerBi).

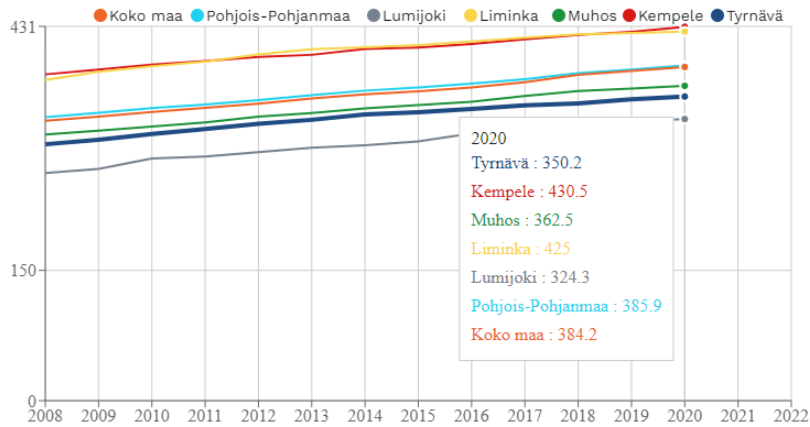

3 Koulutus

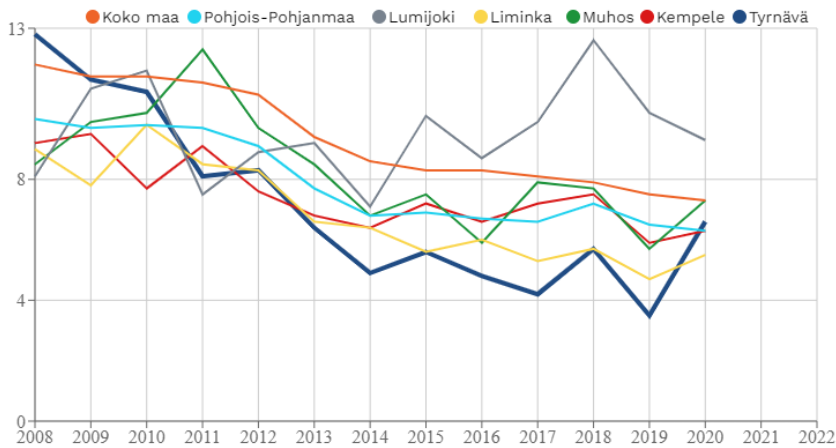
Yksi Tyrnävän kunnan strategisista valinnoista on luoda mahdollisuus elinikäiselle oppimiselle. Kunnan asukkaiden koulutustaso onkin kasvanut tasaisesti viime vuosien aikana. Kasvua on tapahtunut kaikissa oppiasteissa. Koulutustasomittain ilmaisee väestön koulutustason, joka on mitattu laskemalla perusasteen jälkeen suoritettujen korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti. Vuonna 2019 Tyrnävän kunnan koulutustasomittain on ollut 346,9 ja vuonna 2020 350,2. Koulutustasomittain oli vuonna 2020 koko maassa 384,2. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17-24-vuotiaiden prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä nousi vuosien 2019 ja 2020 välisenä aikana. Muutosprosentti oli 17,86.

Koulutustasomittain

Tyrnävä - VUOSITTAINEN RAPORTTI 2022

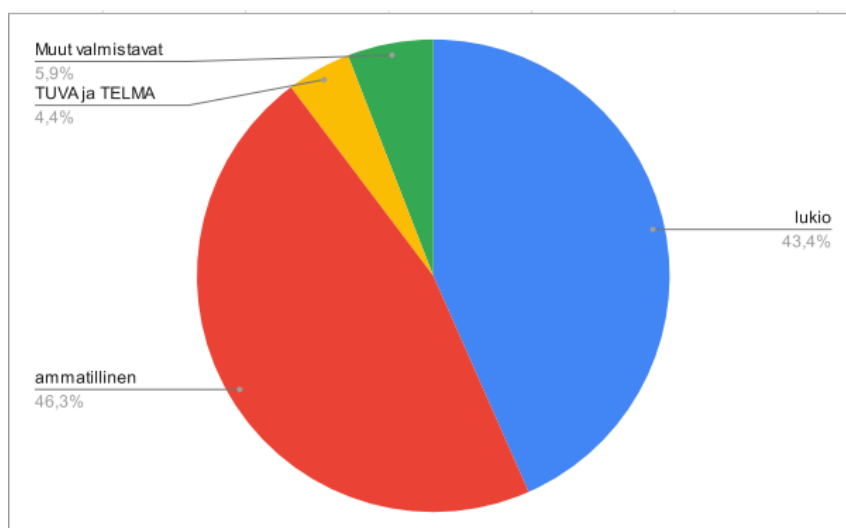

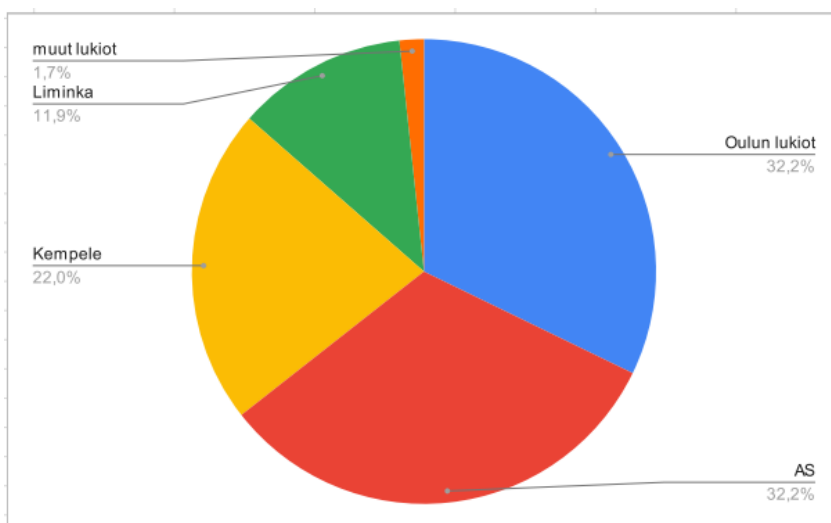
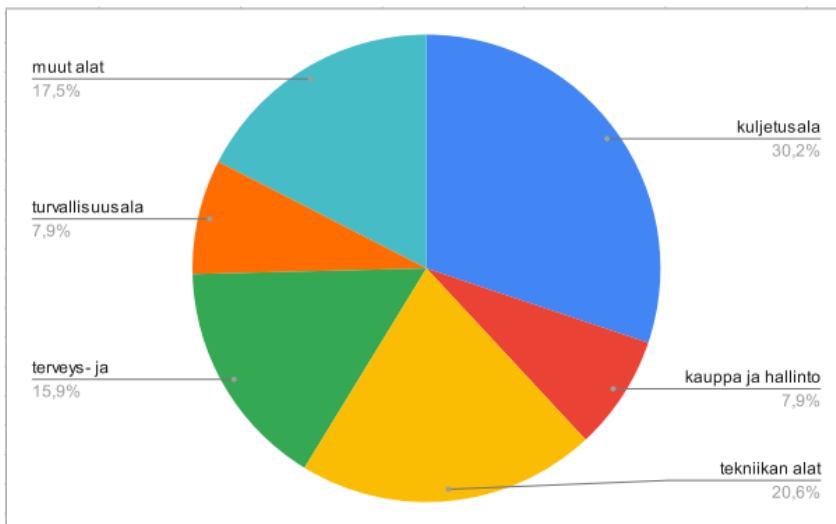
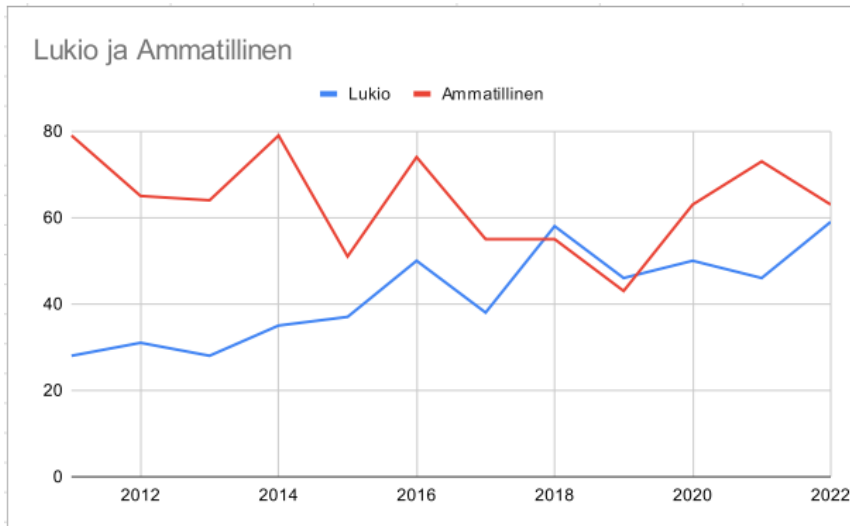
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 25 -vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Jatkokoulutukseen sijoittuminen 2022

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lukio	28	31	28	35	37	50	38	58	46	50	46	59
Ammatillinen	79	65	64	79	51	74	55	55	43	63	73	63

4 Hyvinvointi eri ikäryhmissä

4.1 Lapset ja nuoret

Lapsien pienituloisuusaste (2020) on Tyrnävällä korkeampi (18,8%) kuin Pohjois-Pohjanmaalla (13,3%) ja koko maassa keskimäärin (11,1%). Lasten pienituloisuusaste on korkein kaikista vertailukunnista. Lasten pienituloisuus on kuitenkin laskenut vuosien 2019 ja 2020 välillä muutosprosentin ollessa -8,74.

Kouluterveyskyselyssä 2021 huolta herätti etenkin:

- Koulu-uupumuksen lisääntyminen
- Tuen ja avun saamisen haasteet silloin, kun nuori olisi niitä tarvinnut
- Masennusoireet etenkin 8. ja 9.luokkalaisilla tytöillä (mutta myös pojilla nousua vuodesta 2019)
- Aamupalan syömättä jättäminen
- Perheen koettu taloudellinen tilanne
- Fyysisen uhan kokeminen
- Häiritsevä seksuaalinen ehdottelu tai häirintä
- Päihteiden käyttö (etenkin kannabiksen kokeilu ja nuuskan käyttö lisääntyneet)

Erittäin positiivisena asiana kouluterveyskyselystä erottui tuen ja avun saaminen oppimiseen ja koulunkäyntiin etäopetuksessa koronaepidemian aikana

4.2 Työikäiset

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25 - 64-vuotiaiden osuus /1000 vastaavan ikäistä henkilöä kohti on kasvanut hiukan myös vuosien 2020 ja 2021 välisenä aikana. Vuonna 2020 luku oli 37,50 ja vuonna 2021 39,8.

Työkyvyttömyyseläkettä vuoden 2021 lopussa saaneiden 25 - 64-vuotiaiden osuus prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä on puolestaan pysynyt lähes samana (7%). Vastaavat luvut ovat Pohjois-Pohjanmaalla 8,1 ja koko maassa 6,3.

4.3 Ikäihmiset

Täyttä kansaneläkettä saaneiden 65 vuotta täyttäneiden osuus prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä on ollut vuonna 2019 1,7, vuonna 2020 1,4 ja vuonna 2021 1,3. Vastaavat luvut Pohjois-Pohjanmaalla ovat 2 (2019), 1,9 (2020) ja 1,9 (2021). Muutosprosentti vuosien 2016 - 2021 välisenä aikana on Tyrnävällä ollut - 7,14.

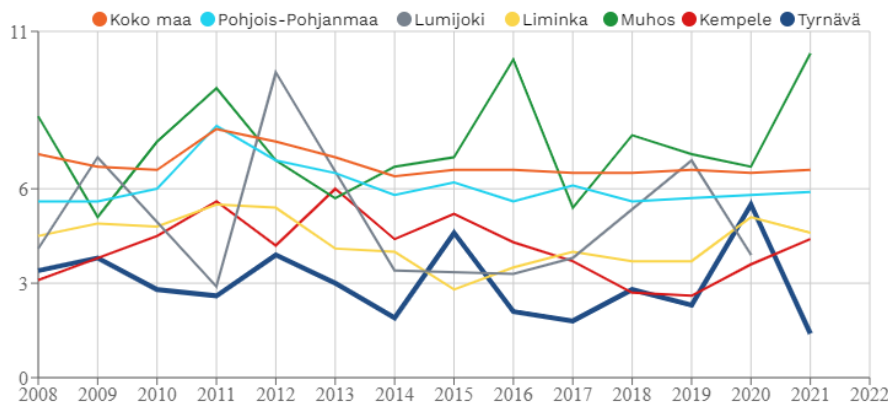
Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä on ollut vuonna 2019 81,6, vuonna 2020 81,5 ja vuonna 2021 85,8. Vastaavat luvut Pohjois-Pohjanmaalla ovat 90,2 (2019), 90,4 (2020) ja 91 (2021). Muutosprosentti on ollut Tyrnävällä vuosien 2016 - 2021 välisenä aikana - 2,17.

Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus prosentteina vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä oli vuonna 2019 43, vuonna 2020 43,2 ja vuonna 2021 44,4. Muutosprosentti on ollut vuosien 2016 - 2021 välillä 3,47. Tyrnävällä on ollut jo pitkään kumppanuussopimus 4H:n kanssa liittyen kodinhoitopalvelujen tarjoamiseen. 65 vuotta täyttäneet kuntalaiset voivat ostaa kotihoitopalveluita 4H:lta edullisemmin kuin vastaavat nuoremmat asukkaat.

5 Turvallisuus eri ikäryhmissä

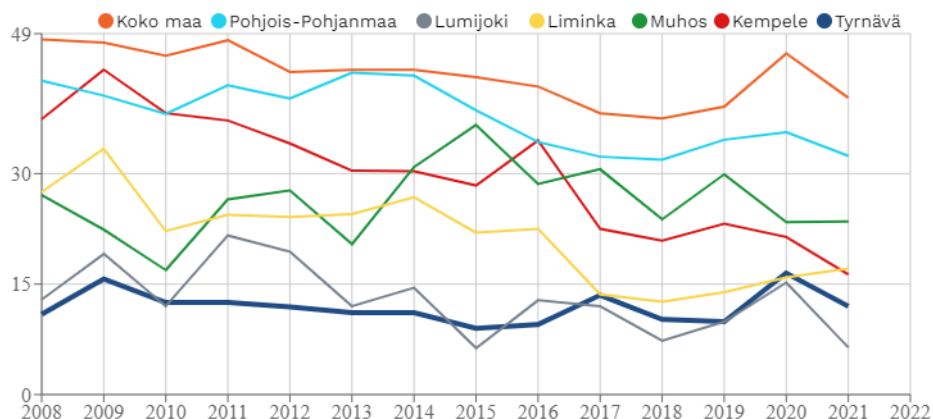
Tyrnävän visio on olla turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle. Kunnan toiminnoissa nostetaan turvallinen elinympäristö vetovoimatekijänä osaksi tavoiteasetantaa ja toiminnan suunnittelua. Kunnan turvallisuussuunnitelmat pidetään ajan tasalla ja käydään läpi vuosittain. Poliisin tietoon tulleiden väkivaltarikosten eli henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten osuuden tuhatta asukasta kohti ovat kasvoivat vuosien 2019 ja 2020 välisenä aikana, mutta laskivat jälleen vuonna 2021.

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1000 asukasta kohden ovat lähteneet nousuun Tyrnävällä vuosien 2019 ja 2020 aikana, mutta laskivat jälleen vuonna 2021. Omaisuusrikoksia oli vuonna 2019 9,9%, vuonna 2020 16,5% ja vuonna 2021 12%. Muutosprosentti on -27,27. Pohjois-Pohjanmaalla omaisuusrikoksia / 1000 asukasta kohden oli vuonna 2019 34,60, vuonna 2020 35,60 ja vuonna 2021 32,4. Vastaavat luvut valtakunnallisesti olivat 39,10, 46,30 ja 40,3. Valtakunnalliseen tasoon verrattuna omaisuusrikoksia on Tyrnävällä vähän.

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1000 asukasta

Tieliikenteessä kuolleet ja loukkaantuneet muuttujina Alue, Tielaji, Onnettomuuspaikka, Tienkäyttäjä, Vuosi ja Tiedot

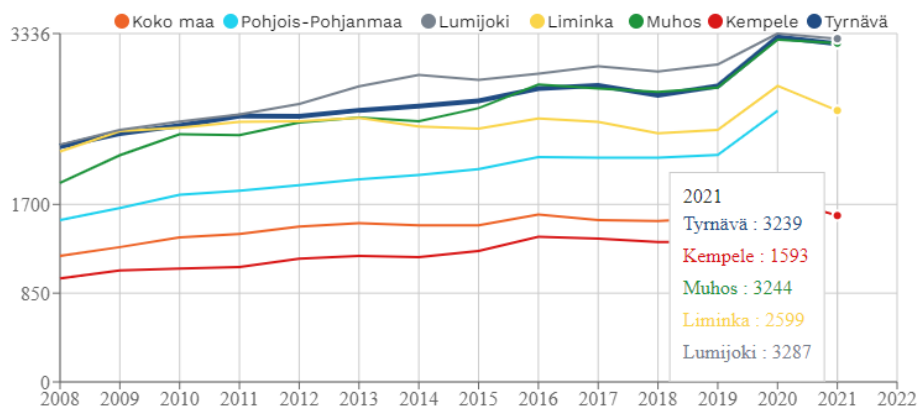
	2021*			2022*		
	Kuolleet	Loukkaantuneet (ml. vakavasti loukk.)	Vakavasti loukkaantuneet	Kuolleet	Loukkaantuneet (ml. vakavasti loukk.)	Vakavasti loukkaantuneet
Tyrnävä						
Yhteensä						
Yhteensä						
Yhteensä	0	2	0	0	0	0

Lähde: Tilastokeskus/poliisin tilastot 8/2022

6 Talous

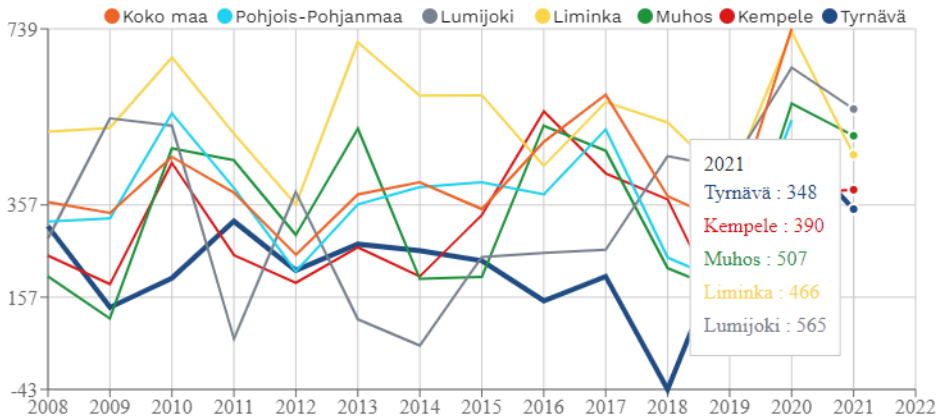
Valtion osuudet nousivat merkittävästi vuoden 2020 aikana korvaamaan verotulojen menetystä ja kulujen kasvua. Vuonna 2021 valtion osuudet laskivat hieman vuoden 2020 tasosta muutosprosentin ollessa -1,91. Indikaattori ilmaisee kunnan valtionosuudet yhteensä asukasta kohden euroina (absoluuttinen luku tuhansina euroina)

Valtionosuudet yhteensä / asukas

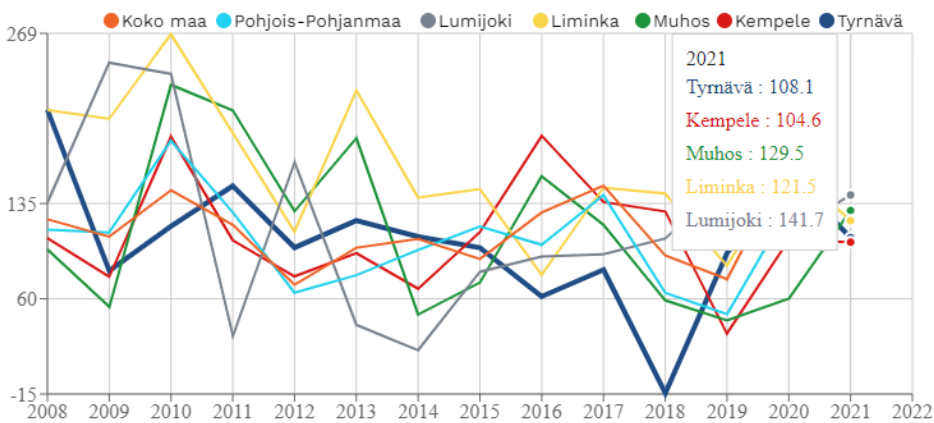
Vuosikate,€ / asukas

Indikaattori ilmaisee kuntien vuosikatteen euroina asukasta kohti (absoluuttinen luku tuhansina euroina). Vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka jouksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että tulo-rahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Tyrnävällä vuosikate laski vuosien 2020 - 2021 välisenä aikana muutosprosentin ollessa -29,12, mutta kokonaiskuvassa vuosikate on positiivinen.

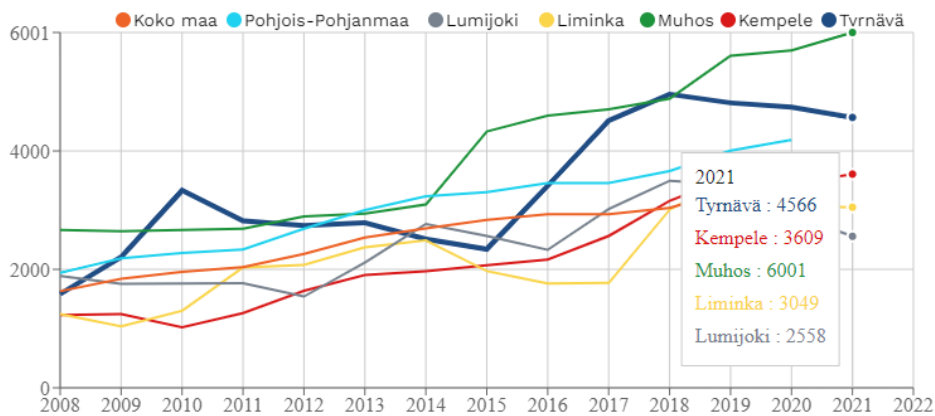
Vuosikate, % poistoista

Indikaattori ilmaisee kuntien vuosikatteen prosentina poistoista (absoluuttinen luku tuhansina euroina). Poistot kuvaavat keskimääräistä vuosittaista korvausinvestointitarvetta. Mikäli vuosikate kattaa poistot (korvausinvestoinnit), kunnan ei tarvitse velkaantua, realisoida käyttöomaisuuttaan tai pitkäaikaisia sijoituksiaan tai vähentää toimintapääomaansa pitääkseen palvelujen tuotantovälineet toimintakunnossa. Jos vuosikate jää negatiiviseksi, tulo-rahoitus ei riitä edes juokseviin menoihin. Tyrnävällä vuosikate on noussut positiiviseksi vuosien 2019 - 2021 välisenä aikana ja näin ollen vuosikate riitti kattamaan poistot. Vuosien 2020 - 2021 välisenä aikana vuosikate, % poistoista laski -32,14€, mutta on kokonaiskuvassa positiivinen.

Lainakanta, €/asukas

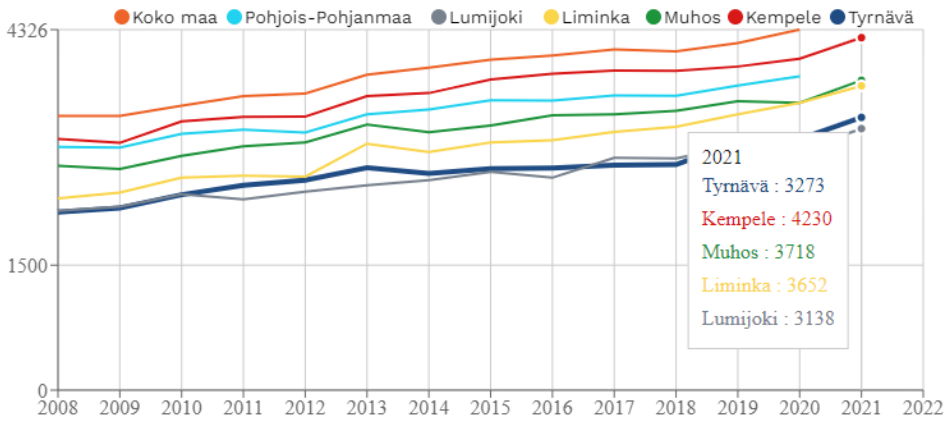
Indikaattori ilmaisee kunnan lainakannan asukasta kohti euroina (absoluuttinen luku tuhansina euroina). Tyrnävällä lainakanta on laskenut vuosien 2019 - 2021 välisenä aikana -3,71%.

Verotuloja, €/asukas

Indikaattori ilmaisee kunnan verotulot asukasta kohti euroina (absoluuttinen luku tuhansina euroina). Tyrnävällä verotulot nousivat 8,59% vuosien 2020 - 2021

välisenä aikana.

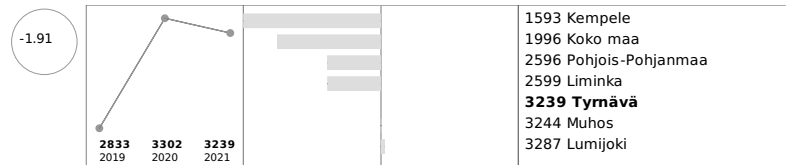

TALOUS JA ELINVOIMA

Talous

Tulot

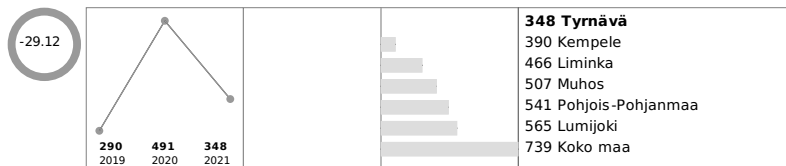
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

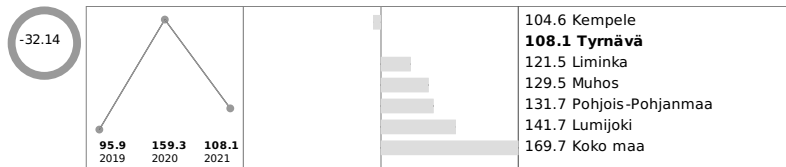
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

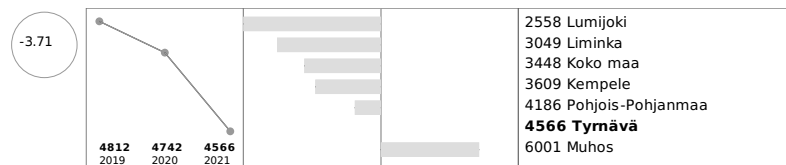
Vuosikate, euroa / asukas

Vuosikate, % poistoista

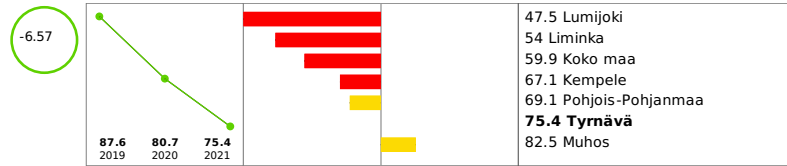

Lainakanta, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

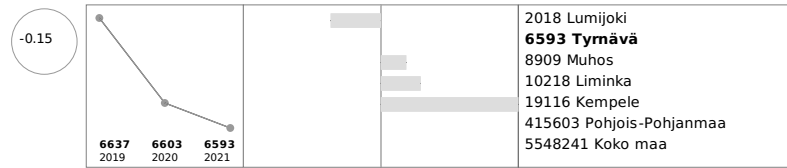
Verotulot, euroa / asukas

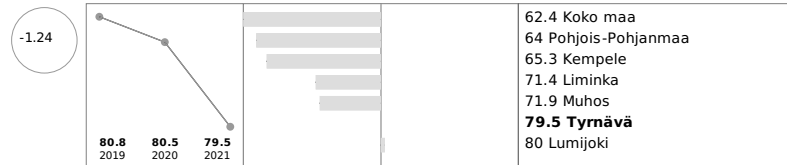
Elinvoima

Väestö

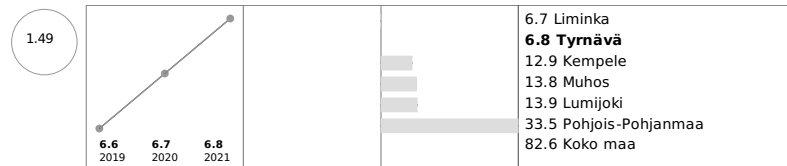
Väestö 31.12.

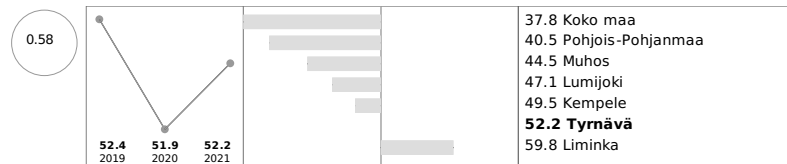
Huoltosuhte, demografinen

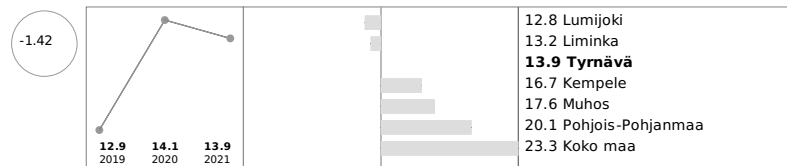
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

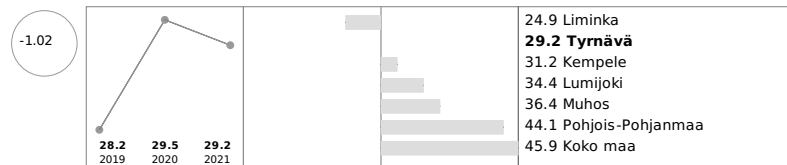
Lapsiperheet, % perheistä

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

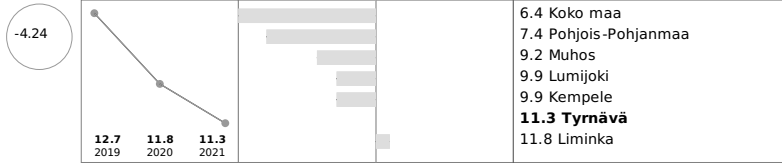
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

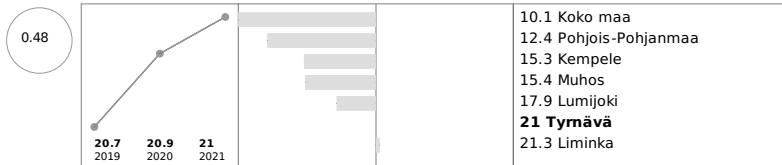
Koulutustasomittain

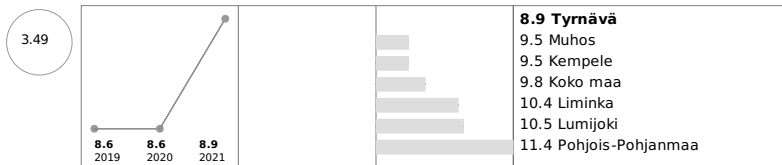
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä

7 - 15-vuotiaat, % väestöstä

16 - 24-vuotiaat, % väestöstä

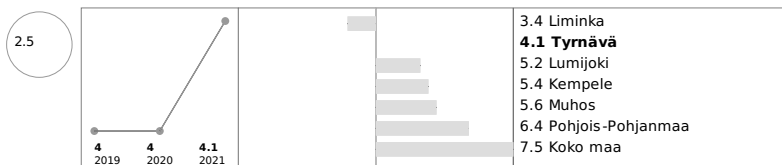
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä

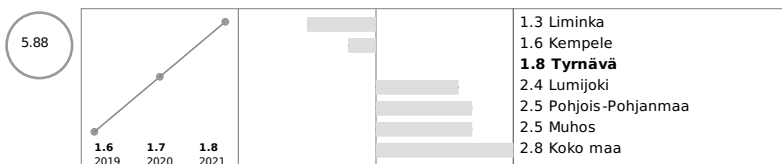
65 - 74-vuotiaat, % väestöstä

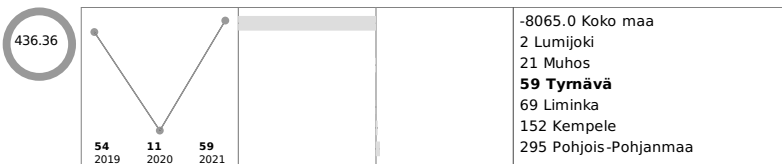
75 - 84-vuotiaat, % väestöstä

85 vuotta täyttäneet, % väestöstä

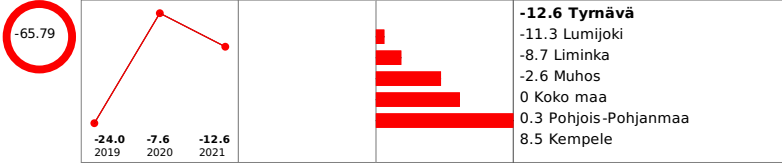
Syntyneiden enemmitys

Väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

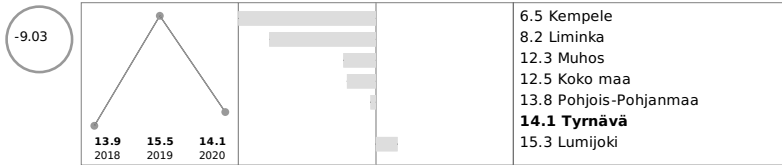

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Elinvoima

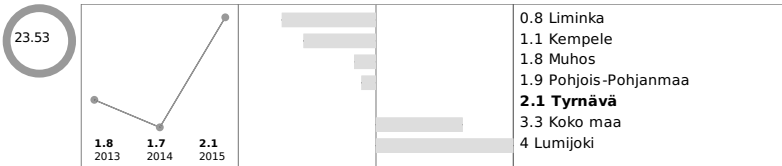
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

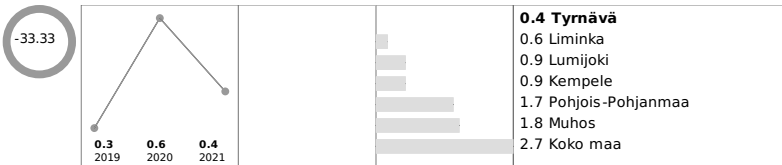
Lasten pienituloisuusaste

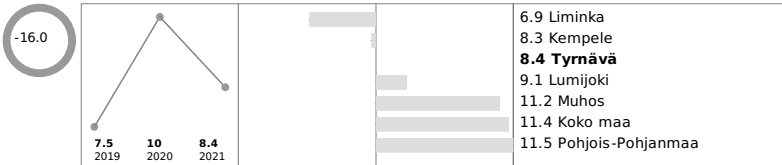
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavikäisestä väestöstä

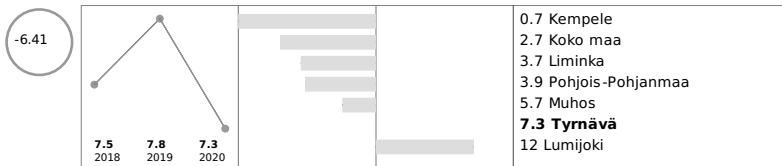
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavikäisestä väestöstä

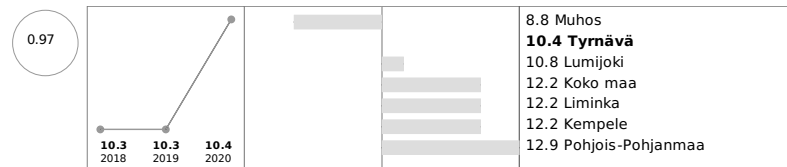
Työttömät, % työvoimasta

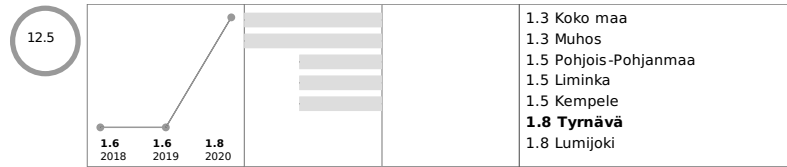
Maatalous, metsätalous ja kalatalous, % työllisistä

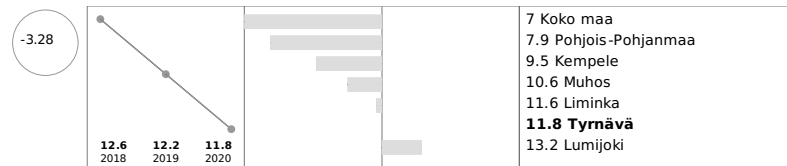
Teollisuus, % työllisistä

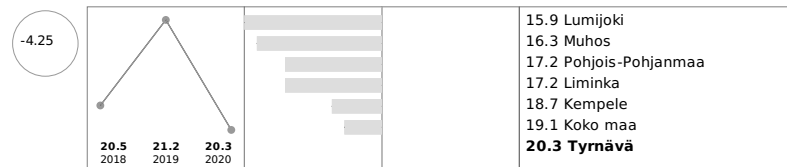
Kaivostoiminta ja louhinta, Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta, Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito, % työllisistä

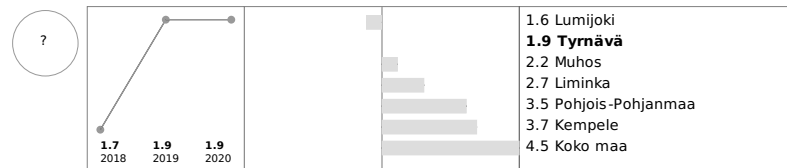
Rakentaminen, % työllisistä

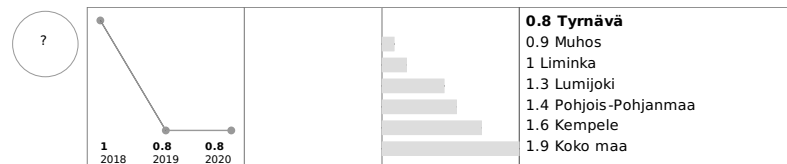
Tukku- ja vähittäiskauppa; Kuljetus ja varastointi; Majoitus- ja ravitsemistoiminta, % työllisistä

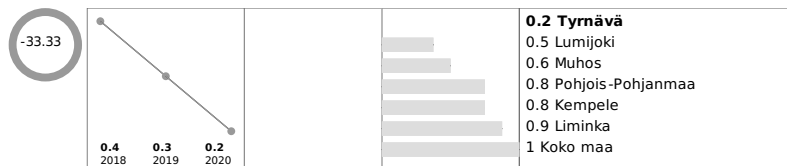
Informaatio ja viestintä, % työllisistä

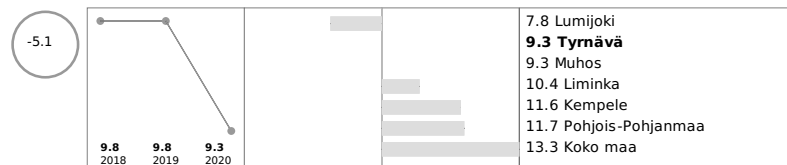
Rahoitus- ja vakuutustoiminta, % työllisistä

Kiinteistöalan toiminta, % työllisistä

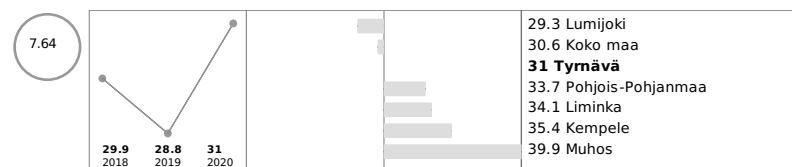

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, % työllisistä

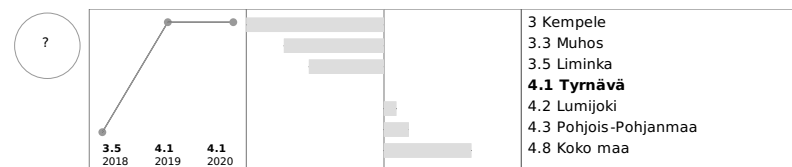

Tyrvävä - VUOSITTAINEN RAPORTTI 2022

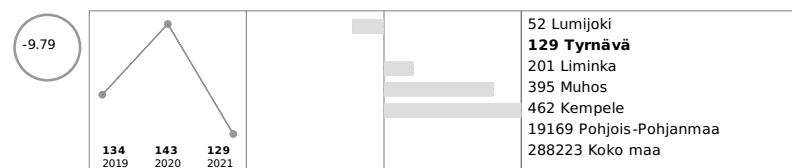
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus, Koulutus, Terveys- ja sosiaalipalvelut, % työllisistä

Muu palvelutoiminta, % työllisistä

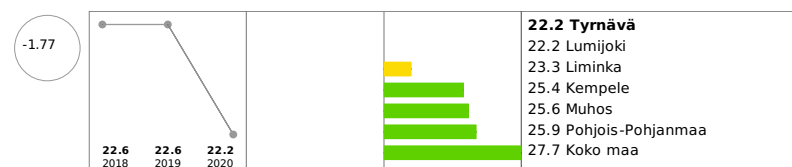
Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet vuoden aikana yhteensä

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

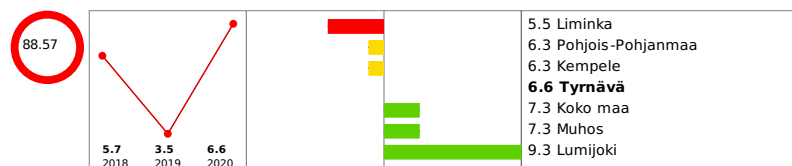
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

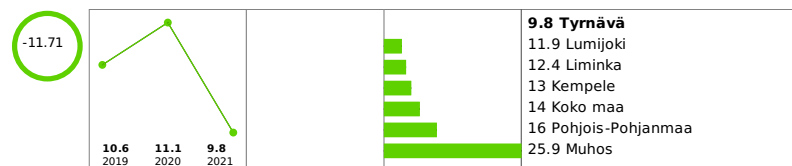
Työlliset, % väestöstä (vuosi 2020 ennakkotieto)

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

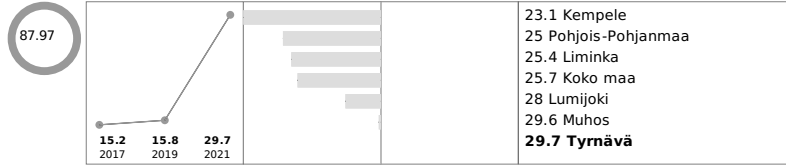

TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

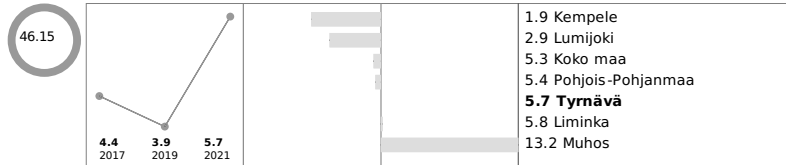
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET *Hyvinvointi*

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

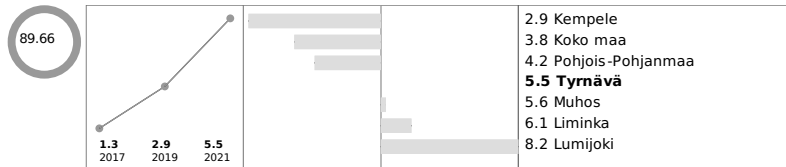
Kokee terveydentilansa keskinortaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

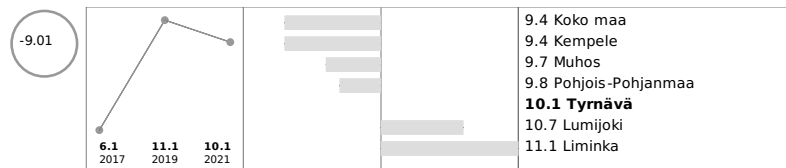
Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

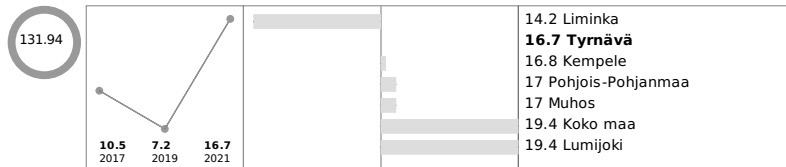
Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

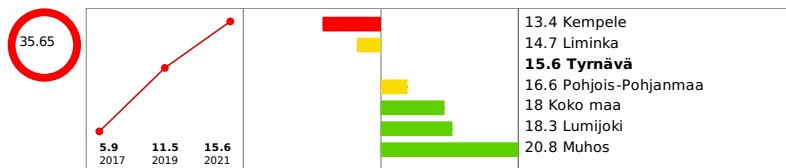
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

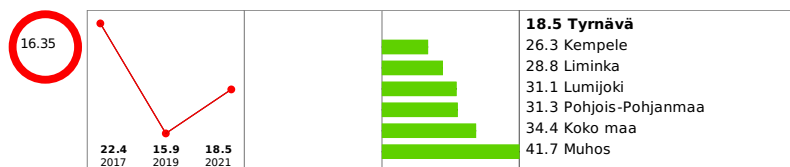
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

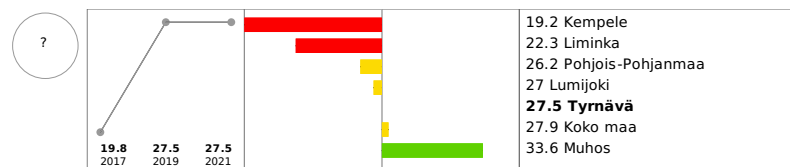
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

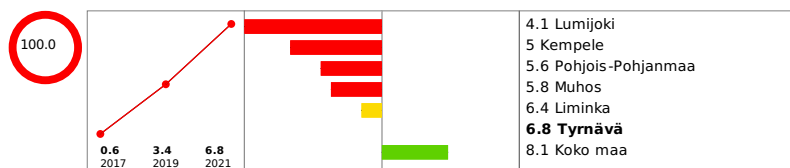
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

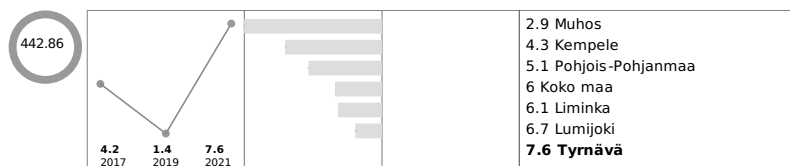

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

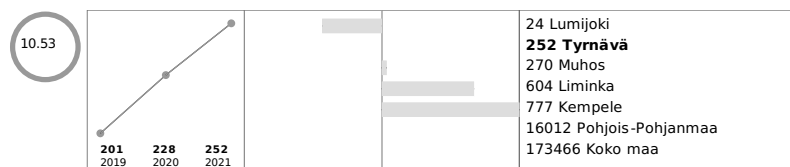

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

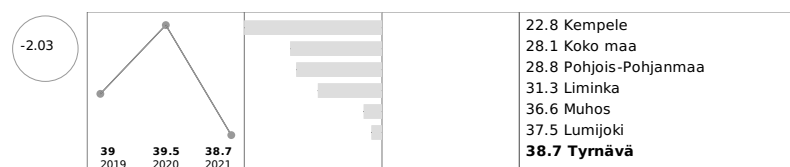
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

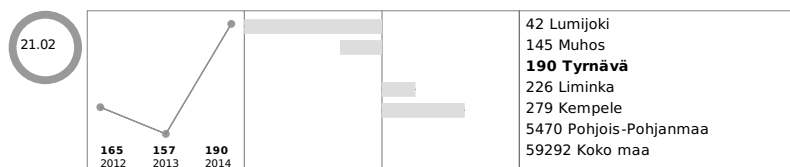
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

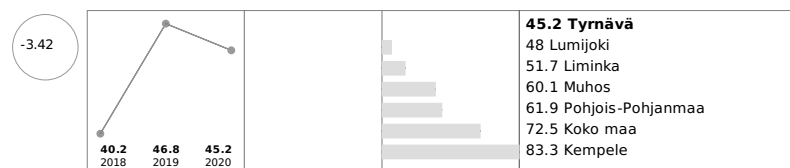
Kunnan palvelut

Päivähoito

Esiopetuksen piirissä lapsia 20.9. yhteensä, lkm (-2014)

Vaikkauskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

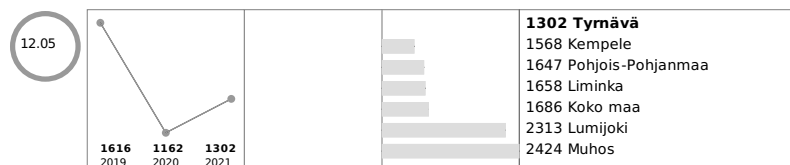

Sosiaali- ja terveydenhuolto

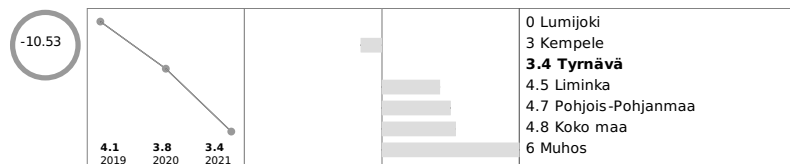
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiaista

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiaista

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

Muut palvelut

Talous

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

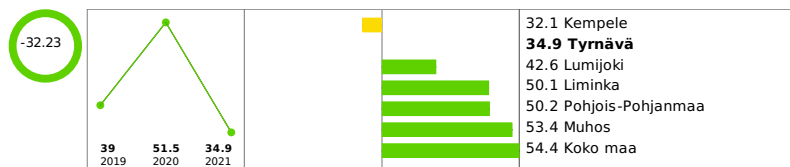
NUORET JA NUORET AIKUISET *Hyvinvointi*

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Kuntoutusrahaa saavat 16 - 19-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

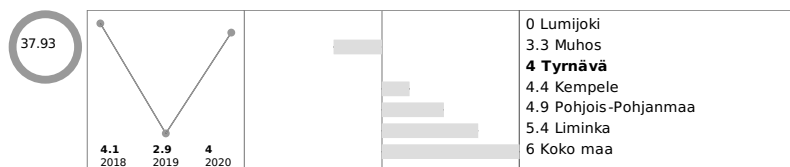
Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 20-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Muut palvelut

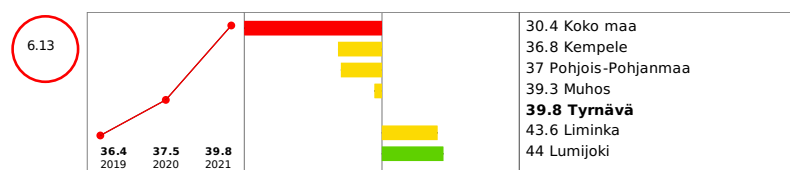
Talous

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

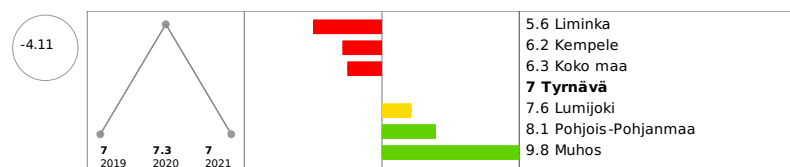
TYÖIKÄISET *Hyvinvointi*

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

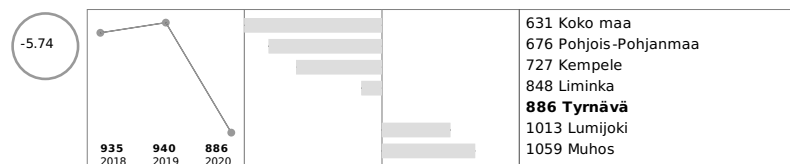
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

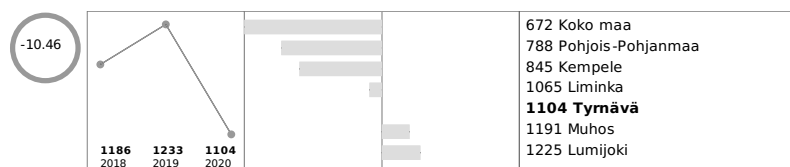
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Muut palvelut

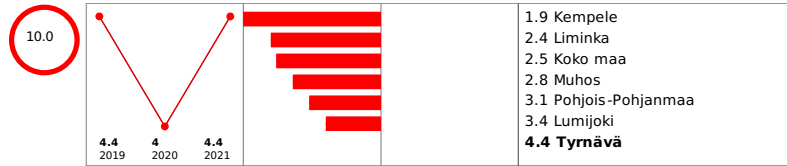
Talous

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

IKÄIHMISET *Hyvinvointi*

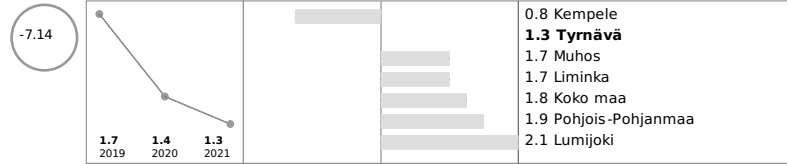
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

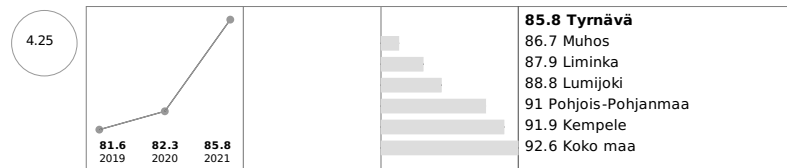
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

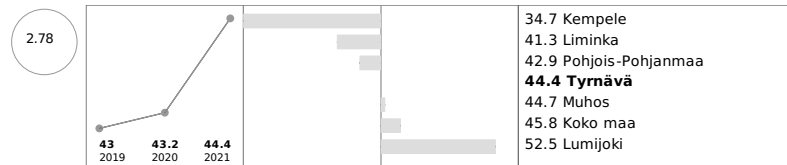

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

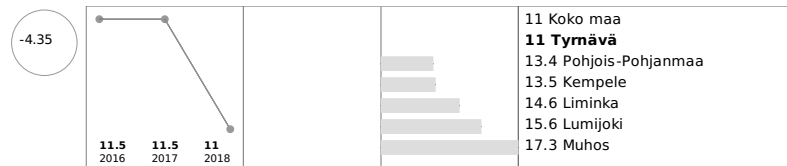
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (-2018)

Muut palvelut

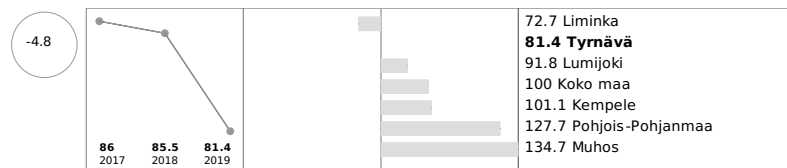
Talous

IKÄIHMISET - Yhteenveto

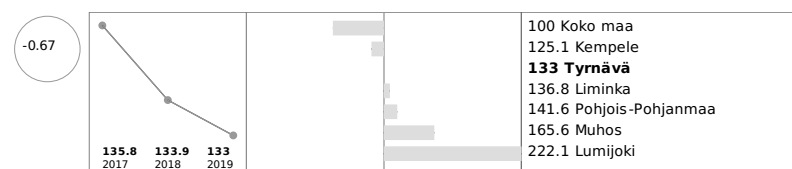
KAIKKI IKÄRYHMÄT Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

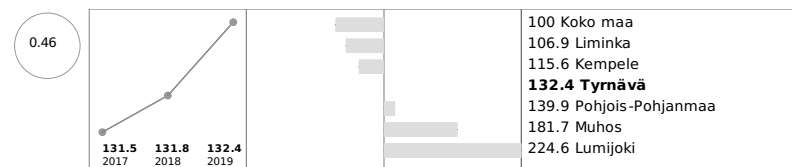
Mielenterveysindeksi, ikävakioimaton

Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi, ikävakioitu

Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi, ikävakioimaton

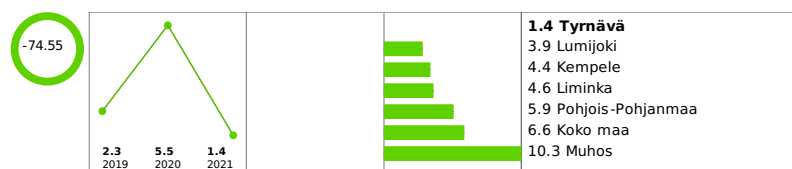
Sairauspäivärahaa saaneet 16 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavaniikistä

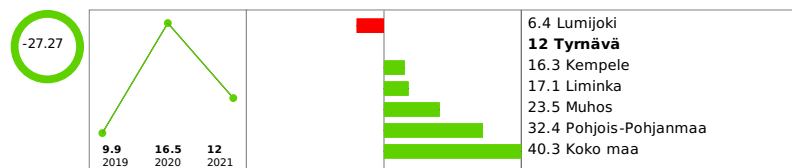
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

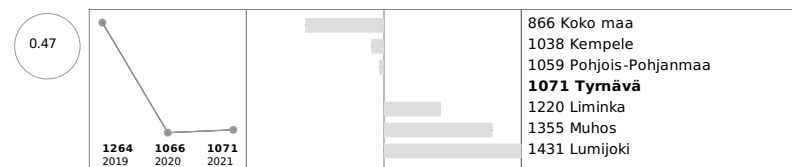
Asunottomat yksin asuvat / 1 000 asukasta (-2017)

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

Vapaa-aika

Muut palvelut

Talous

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

3 Toimenpide-ehdotukset

- Elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien luominen
- Yksinäisyyden, syrjäytymisen ja koulu-uupumuksen ennaltaehkäisy
- Mielen terveyden ja päihteettömyyden tukeminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa
- Terveellisten elintapojen edistäminen
- Paikallislähtöisen yrittäjyyden ja lähiruoan käytön edistäminen
- Ympäristöhyvinvoinnin edistäminen
- Olemme lähellä ja saavutettavissa
- Osallisuus- ja järjestöyhteistyön vahvistaminen
- Avoimen ja osallistavan vuorovaikutuksen mahdollistaminen
- Taloudellinen hyvinvointi
- Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Työllistymistä edistävien palvelumallien tehostaminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa
- Kulttuurihyvinvoinnin edistäminen
- Digitaalisuus eri palveluissa
- Tyrnävä brändin vahvistaminen
- HYTE-työryhmän kokoonpanon päivittäminen
- Sidosryhmäyhteistyö hyvinvointialueen kanssa

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2023

Liikkuva ja Lukeva - kunta

- Verkostoyhteistyö ja viestintä
- Tapahtumat
- Hankkeiden kautta tehtävä valtakunnallinen kehittämistoiminta

Mielenterveyden ja päihitteettömyyden edistäminen

- Koronavaikutusten tasaaminen poikkihallinnollisesti kaikilla toimialoilla.
- Vahvistetaan ehkäisevää päihdetyötä.
- Mahdollistetaan avun ja tuen saaminen silloin, kun kuntalainen sitä tarvitsee.
- Tarjotaan toimivat palvelut kunnassa ja hyvinvointialueella.

Ympäristöhyvinvoinnin edistäminen

- Huolehditaan, että julkiset tilat ovat turvallisia ja terveitä.
- Huolehditaan, että kunnan asumisen ja työnteon ympäristöt ovat viihtyisiä, siistejä ja turvallisia.
- Ylläpidetään/ lisätään reitistöjä ja paikkoja liikkumiseen ja ulkoiluun.

Osallisuus- ja järjestöyhteistyötä vahvistetaan

- Mahdollistetaan monipuoliset harrastusmahdollisuudet.
- Ehkäistään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä.
- Osallistetaan kuntalaisia tapahtumissa, palautteilla, sähköisissä kanavissa ja kohtaamisissa.
- Päivitetään kunnan ja yhdistysten yhteistyöasiakirja.

Terveellisten elintapojen edistäminen

- Tarjotaan harrastusmahdollisuuksia kaiken ikäisille.
- Kehitetään kouluruokailua; tukeminen ja arvostuksen lisääminen.

Kulttuurihyvinvointi

- Mahdollistetaan esitystoiminta, näyttelyt ja tapahtumat.
- Kehitetään kulttuurimatkailua paikallisten ja vieraillevien ihmisten koettavaksi.
- Mahdollistetaan työ- ja esiintymismahdollisuudet kulttuurialan ammattilaisille ja harrastustoimijoille.
- Päivitetään kulttuurikasvatussuunnitelma.

Taloudellinen hyvinvointi

- Huolehditaan taloudesta, mikä mahdollistaa toimivien palveluiden tuottamisen.
- Panostetaan nuorten hyvinvointiin (työura, opiskelupaikka).
- Tehostetaan palvelumalleja työllistymistä edistävissä palveluissa.

Digitaalisuus eri palveluissa

- Myllykirjasto omatoimikirjastoksi.
- Mahdollistetaan tuen saaminen digipalveluissa.
- Sähköiset osallistumisen kanavat mahdollistavat kuntalaisten osallistumisen ja yhteisöllisen tekemisen.

Tyrnävä brändin vahvistaminen jatkuu

- Mukavan arjen kotikunta.

4 Strategian painopisteet ja linjaukset

Tyrnävän kunnan kuntastrategia päivittyi syksyllä 2022. Tarkempi tarkastelu hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen näkökulmasta on luettavissa laajasta hyvinvointikertomuksesta- ja suunnitelmasta 2021 - 2025, joka valmistuu samanaikaisesti tämän vuosikatsauksen 2022 kanssa. Laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma löytyy osoitteesta: <https://www.tyrnava.fi/paatoksenteko-ja-kunta/hyvinvointi.html> ja kuntastrategia: <https://www.tyrnava.fi/paatoksenteko-ja-kunta/visio-ja-strategia.html>.

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Kulttuurikasvatussuunnitelma 2022 -

Leikki- ja nuorisopaikkojen kehittämissuunnitelma 2022 - 2023

Varhaiskasvatussuunnitelma, esiopetus- ja perusopetuksen opetus- ja kasvatussuunnitelma: [https://www.tyrnava.fi/koulutus- ja -kasvatus/perusopetus/opetus- ja -kasvatussuunnitelmat.html](https://www.tyrnava.fi/koulutus-ja-kasvatus/perusopetus/opetus- ja -kasvatussuunnitelmat.html)

Kotouttamisohjelma: <https://www.tyrnava.fi/paatoksenteko-ja-kunta/hyvinvointi.html>

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma: <https://www.tyrnava.fi/media/sosiaali- ja -terveys/hyvinvointi/hyvinvointikertomus/tyrnavan-kunnan-lasten- ja -nuorten-hyvinvointisuunnitelma-2019-2022.pdf>

6 Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2025 löytyy hyvinvointikertomuksen liitteestä: Tyrnävän kunnan hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2025: <https://www.tyrnava.fi/paatoksenteko-ja-kunta/hyvinvointi.html>

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

Hyvinvointikatsaus 2022 käsitellään kunnanhallituksessa 31.10.2022 ja kunnan valtuustossa 07.11.2022

7 Suunnitelman laatijat

Hyvinvointikertomuksen laatimisesta vastaa Tyrnävällä henkilöstö- ja hyvinvointijohtaja, sivistysjohtaja sekä työ- ja elinkeinosuunnittelija. Valmisteluprosessissa on mukana kunnan HYTE- työryhmä (hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen), jossa on kunnan viranhaltijoiden lisäksi edustajia sidosryhmistä ja luottamushenkilöistä. HYTE-työryhmässä on edustajat seurakunnasta, 4H- järjestöstä, Tyrnävän yrittäjäistä ja Tyrnävän Rauhanyhdistyksestä. Ehkäisevän päihdetyön ryhmä, nuorisovaltuusto, vammais- ja vanhusneuvostot, arviointityöryhmä sekä oppilashuollon yhteisöllinen ryhmä ovat tuottaneet hyvinvointikertomukseen liittyvää aineistoa.

8 Suunnitelman hyväksyminen

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua: xx.xx.2022